

De Vrijstaat

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

Proloog: Talent	3
1 Inleiding	4
2 Jaarkalender	7
3 Activiteiten - beschrijving en evaluatie	8
3.1 Kunstenaar in huis	8
3.2 Interactieve exposities	10
3.3 Fabuleus theater	17
3.4 Kunstvakantieweek	23
3.5 De Vrijstaat KunstAcademie	27
4 Educatie	30
4.1 Uitgangspunten educatie	30
4.2 Creatief Vermogen Utrecht	32
4.3 Overig onderwijs	34
5 Ondernemerschap	35
5.1 Organisatie	35
5.2 Huisvesting	40
5.3 Aanbod in cijfers	41
5.4 Financiën	42
6 Communicatie & Publieksbereik	45
6.1 Communicatie en acquisitie	45
6.2 Publieksbereik	49

Stichting De Vrijstaat
 Hof van Monaco 3
 3541 DT Utrecht
 t 030-3030012
 e info@devrijstaat.nl
www.devrijstaat.nl

Talent

“Wij hebben allemaal talent. Een talent dat maakt dat je bent wie je bent. Dat je doet wat je doet. Ooit ontdekte je dat je ergens goed in was. Schrijven misschien? De woorden stroomden als water uit je pen. Of je rende het hardst van iedereen? Misschien klonk jouw stem als een klok als je meezong met de radio? Wist je met je spraakwaterval de mensen aan je lippen te krijgen? Of was jij een kei in het organiseren van de schoolfeesten?

Talenten zijn mogelijkheden die je in je draagt, verstopt op de wikkels van je DNA. Die talenten bij jezelf ontdekken is als een lont die wordt aangestoken. Het smeult, het knettert, de vlam laait op en het wordt een vuur waar je je jouw hele leven aan kunt warmen.

Kinderen de mogelijkheid geven om hun talenten te ontdekken. Om deze te ontwikkelen tot iets wat jouw persoonlijkheid definieert. Wat jou zichtbaar maakt. Waar je trots op bent. En waar je ongelofelijk van kunt genieten. Dat is wat wij op De Vrijstaat doen. Kennismaken met je eigen en met elkaars talenten. Elkaar aansteken. En laten zien, dit ben ik!”

(Daphne de Bruin, uit de presentatie van de vier films die de Utrechtse wijkcultuurhuizen gezamenlijk maakten. De films zijn [hier](#) te zien.)

Inleiding

Met het jaarverslag 2017 kijkt De Vrijstaat terug op een goed jaar. En goed klinkt goed. Stevig. Een jaar waarin we hebben kunnen doen wat we wilden doen. En zelfs meer. Een jaar waar we met voldoening op terug kunnen kijken, een jaar waar we trots op zijn. Proost!

Een van de hoogtepunten was voor ons de KunstKermis, de spetterende finale van onze Kunstvakantieweek. Een eigen festivalweekend op het Berlijnplein dat wij in nauwe samenwerking met RAUM en de Showman's Fair konden realiseren. Een geslaagd project omdat een aantal van onze speerpunten hierin tot uiting kwamen.

De KunstKermis is het resultaat van een week intensieve samenwerking tussen kunstenaars en kinderen. Volgens het meester-gezel-leerling principe, de basis van al onze activiteiten, werken hierbij kinderen en jongeren met de meester aan een gezamenlijke presentatie. Met een breed aanbod van kunstdisciplines leren de deelnemers de kneepjes van het vak van een professional. Het resultaat was een cultureel evenement waar 1200 bezoekers niet alleen het werk van de kinderen konden bekijken, maar ook interactief als deelnemer mee konden maken.

Kunst als verbindende factor en ontmoetingsplek voor de (nieuwe) bewoners van Leidsche Rijn.

Veel publiek, veel deelnemers, een levendig Berlijnplein en kinderen en jongeren die zich eigenaar voelen van een gebeurtenis in hun wijk. Voor ons een bevestiging dat De Vrijstaat met zijn eigenwijze programma een belangrijke schakel kan zijn in het ontwikkelen van een nieuw stads-hart waar bewoners zich thuis kunnen voelen.

Door samenwerking met de genoemde partners zijn wij in 2017 alsnog in staat geweest om een van de twee wijk-gerichte publieksevenementen te realiseren die op onze verlanglijst stonden, maar die wij door uit ons beleidsplan hebben moeten schrappen omdat de toegekende subsidie lager uitviel dan het door ons gevraagde bedrag.

De Vrijstaat is een van de wijkcultuurhuizen in Utrecht die een essentiële rol spelen in het bieden van een culturele landingsplaats voor bewoners in hun directe omgeving. Met het net opgeleverde Leidsche Rijn Centrum heeft De Vrijstaat er veel nieuwe burens bij gekregen. Juist in deze fase, waarin de nieuwe stad tot leven komt na lang op de

tekentafels en in de hoofden van de projectontwikkelaars gesluimerd te hebben, kunnen kunst en cultuur een voortrekkersrol vervullen. De Vrijstaat profileert zich als een plek waar de jongste bewoners van LR en hun familie mee kunnen werken om hun eigen identiteit en de identiteit van hun leefomgeving te ontwikkelen en mede vorm te geven.

Niet voor niets weten steeds meer scholen uit Leidsche Rijn de weg naar De Vrijstaat te vinden en hebben wij een aanvraag voor vierde Creatief Partnerschap met een basisschool ingediend. Via de regeling Creatief Vermogen Utrecht werken wij structureel samen met een aantal basisscholen, waardoor wij ons bereik in de wijk aanzienlijk vergroten en verbreden. Kinderen die van huis uit minder snel met kunst en cultuur in aanraking komen, maken via onze educatieve trajecten kennis met een breed scala aan kunstenaars en kunstvormen. Op deze wijze wordt de stap van binnenschoolse kunsteducatie naar buitenschoolse kunsteducatie sneller gemaakt.

Wij zijn dan ook heel blij dat wij een educatieve medewerker aan ons vaste team hebben kunnen toevoegen. Deze medewerker, in het bezit van een Master Kunstedu-

catie, is een waardevolle aanwinst voor De Vrijstaat, en stelt ons in staat nog beter de kwaliteit van onze trajecten, workshops en leerwerkplaatsen te bewaken. Want het leveren van kwalitatief en onderscheidend kunst- en cultuuraanbod is waarmee De Vrijstaat zich profileert; door samen te werken met professionele kunstenaars in een inspirerende omgeving waar oud en nieuw Leidsche Rijn samensmelten.

Met De Vrijstaat Kunstacademie en onze fabuleuze theatervoorstellingen nemen wij niet alleen in Leidsche Rijn maar ook in Utrecht een bijzondere positie in. Deze positie behouden en verduurzamen was ook afgelopen jaar speerpunt op onze agenda. Sinds De Vrijstaat in 2010 neerstreek in de monumentale boerderij is onze positie op deze plek een onzekere factor in ons bestaan. De locatie is in bezit van Bureau 19/Opgave Leidsche Rijn en een eventuele verkoop van het pand en perceel vormen nog steeds een bedreiging voor onze aanwezigheid hier. Gesprekken met de diverse afdelingen van de Gemeente om deze locatie een permanente culturele bestemming te geven en De Vrijstaat als preferente gebruiker te behouden zijn gestart. De urgentie om hier op korte termijn meer

duidelijkheid over te krijgen is groot; concrete stappen om dit gerealiseerd te krijgen dienen in het lopende jaar te worden gezet. In 2019 moeten immers de plannen voor de volgende kunstenplanperiode 2021-2024 worden ingediend.

Wij hopen van harte dat in 2018 definitieve keuzes omtrent de bestemming van de boerderij gemaakt worden en dat De Vrijstaat in staat wordt gesteld om zijn positie als wijk-cultuurhuis in de meest dynamische wijk van Utrecht, het Leidsche Rijn Centrum, te verankeren en continueren.

De Vrijstaat maakt samen met de partners van Rood|Noot, Cinemec, RAUM en de Sharing Arts Society (medegebruiker van De Vrijstaat), onderdeel uit van de cultuur-as die met het Berlijnplein als centrum, de oude en de nieuwe stad met elkaar verbindt. Op dit moment werken de betrokken partijen aan een gezamenlijke inhoudelijke invulling van deze cultuur-as, die tot nu toe alleen als een stedenbouwkundig idee betekenis heeft gehad. Nu het Leidsche Rijn Centrum per 16 mei 2018 een feit is, de winkels zijn geopend, de bewoners de huizen hebben betrokken en steeds meer mensen de Gele Brug oversteken, kan deze

plek daadwerkelijk een cultuurader worden die het bloed in de nieuwe stad sneller laat stromen. Zoals het Maximapark als een groene long onontbeerlijk is voor Leidsche Rijn, zo kan de cultuur-as als een vitaal kunsthart fungeren. Met elkaar aanvullende profielen werken de partners gezamenlijk aan het vergroten van het creatieve vermogen van het Leidsche Rijn Centrum, samen met de duizenden nieuwe bewoners die hier zijn geland.

De activiteiten en resultaten van 2017 worden uitgebreid beschreven en toegelicht in het jaarverslag dat voor je ligt. Maar De Vrijstaat echt leren kennen, dat doe je pas als je mee komt doen aan een van onze activiteiten. Wees welkom, voel je vrij!

Daphne de Bruin (artistiek directeur)
Lieke Hoitink (zakelijk directeur)

Bekijk [hier](#) de aftermovie van De Vrijstaat KunstKermis 2017.

Jaarkalender

2.1 Jaarkalender 2017

1 jan – 31 dec	Jochen Lange is Kunstenaar in Huis
14 jan – 1 apr	De Vrijstaat KunstAcademie blok digitale media met Moniek van der Kaaden
27 jan – 16 apr	Animatiestudio Vrijstaat , interactieve expo van Moniek van der Kaaden
feb-mrt	schoolbezoeken expo Moniek van de Kaaden
20/21 feb, 6 maart	audities talenttraject fabuleuze voorstelling De Nacht van de Kakkerlak
mrt – mei	repetities voorstelling De Nacht van de Kakkerlak
1 apr	eindpresentatie De Vrijstaat KunstAcademie blok digitale media
8 apr – 1 juli	De Vrijstaat KunstAcademie blok beeldende kunst met Jochen Lange
18 apr	workshop voor basisschool Onder de Bogen door Jochen Lange
20 apr	bijeenkomst animatoren in de expo Animatiestudio Vrijstaat
25 apr	actionpainting met BSO De Frogs
mei - juni	schooltuinproject met basisschool Onder de Bogen
19-23 mei	voorstelling De Nacht van de Kakkerlak in Podium Hoge Woerd
23 juni	bouwworkshop met basisschool De Boomgaard
30 juni	graffitiworkshop met basisschool Onder de Bogen
1 jul	eindpresentatie De Vrijstaat KunstAcademie blok beeldende kunst
14 – 20 aug	Kunstvakantieweek 2017
18 – 20 aug	presentatie Kunstvakantieweek 2017: De Vrijstaat KunstKermis
3 sep	openbare workshops Poppen maken tijdens het Uitfeest in Castellum Hoge Woerd
9 sep	De Vrijstaat KunstAcademie blok kunst in de openbare ruimte met Eline Janssens
29 sep – 26 nov	PopUp , interactieve expo van Jochen Lange
15 okt	openbare workshops Maskers maken op Culturele Zondag Alles Kids in Openbare Bibliotheek
18 okt	workshop Poppen maken met stichting U-onbeperkt
18 en 20 okt	openbare Sint Maarten workshop met Jochen Lange
okt-nov	schoolbezoeken expo Jochen Lange
25 nov	eindpresentatie De Vrijstaat KunstAcademie blok kunst in de openbare ruimte
25 nov	feestelijk aftrap crowdfundactie Ik Zit Op Kunst
16 - 17 dec	openbare workshop ROBOTS op KNUS festival in de Utrechtse binnenstad

Activiteiten

3.1 Kunstenaar in Huis

In 2017 is De Vrijstaat gestart met het tweejarig project *Kunstenaar in Huis*. Hierin gaan we een intensieve samenwerking aan met een kunstenaar en vragen hem/haar om zich voor een jaar aan De Vrijstaat te verbinden. De kunstenaar deelt gedurende dit jaar zijn werk en werkproces met onze (jonge) bezoekers. Hij/zij werkt mee aan meerdere projecten en programma's van De Vrijstaat: hij/zij wordt gevraagd een interactieve expositie vorm te geven en een van de lesblokken op De Vrijstaat KunstAcademie te verzorgen. Daarnaast kan hij/zij verbonden zijn aan de theatervoorstelling of de kunstvakantieweek. Hierdoor ontstaat er meer samenhang in ons programma.

Met het project *Kunstenaar in Huis* willen we ook mogelijkheden scheppen voor een breder publiek om samen met de kunstenaar aan de slag te gaan, bijvoorbeeld in openbare workshops tijdens de expositie of op locatie. Ook willen we de kunstenaar de ruimte bieden om samen met De Vrijstaat specifieke projecten te ontwikkelen waarmee we de (nieuwe) bewoners van Leidsche Rijn op een actieve wijze betrekken bij onze projecten en hen samen met ons mee laten bouwen aan een inspirerende leefomgeving.

Het werken met de kunstenaar, de sfeer van het open atelier en de leerwerkplaats zijn essentieel voor de werkwijze van De Vrijstaat. Om tijd en ruimte te creëren, om nieuwe ideeën te ontwikkelen en een optimale uitwisseling tot stand te brengen is de beschikbaarheid van de kunstenaar essentieel. Daarvoor is het van belang een kunstenaar vast te kunnen houden en om hem/haar financieel iets te kunnen bieden.

Kunstenaar in Huis wordt financieel ondersteund door het Fonds voor Cultuurparticipatie (regeling Kunstparticipatie) voor de jaren 2017/2018.

• Jochen Lange

In 2017 was poppenmaker Jochen Lange onze Kunstenaar in Huis. Hij was als meester-kunstenaar aan het blok Beeldende Kunst van De Vrijstaat KunstAcademie verbonden in de periode april-juni. Hij maakte poppen voor de fabuleuze theatervoorstelling *De Nacht van de Kakkerlak* en maakte met de groep 10-12 jarigen tijdens de kunstvakantieweek een Candy Carrousel voor onze *KunstKermis*. In het najaar richtte Jochen de interactieve expo en werkplaats *PopUp* in en verzorgde de bijbehorende educatieve trajecten.

"De Vrijstaat stimuleert kinderen om buiten de lijnen te denken. Zo kunnen al die kleine kunstenaars de wereld een stukje leuker maken!"

(Bron: crowdfunding Ik Zit Op Kunst op www.voordekunst.nl)

Voor de kunstenaar is het een druk jaar geweest. Jochen kreeg naast zijn reguliere werkzaamheden en opdrachten een aantal grote projecten op De Vrijstaat. Als kunstenaar werk je vaak in je eigen atelier, binnen zelf gekozen werktijden en omstandigheden. Op De Vrijstaat werd er gewerkt binnen het stramien van onze programmering. Dat vroeg zo nu en dan een andere *mindset* van de kunstenaar. Ondanks de stress die dat soms opleverde, zijn alle programmaonderdelen op een na succesvol gerealiseerd. Aan het ontwikkelen van een grote sculptuur samen met wijkbewoners voor de Sint Maarten Parade is Jochen helaas niet toegekomen. Door het drukke programma en het werk van andere opdrachtgevers had hij weinig ruimte om naast de vaste programmaonderdelen van De Vrijstaat ook nog aan een eigen Vrijstaat-project te werken.

We hebben ervoor gekozen om theatervormgever Kim van der Zijde als 'gezel' van Jochen in te zetten. Zij was een belangrijke rechterhand voor hem bij het inrichten van de werkplaats en kon lessen geven op momenten dat Jochen te druk was met andere opdrachten. Het hebben van een gezel past goed in onze meester-gezel-leerling werkwijze die als een rode draad door onze activiteiten loopt. Maar

het is ook bijna noodzakelijk als je zo intensief met een kunstenaar wilt samenwerken.

Conclusie

Het was voor zowel de kunstenaar als voor ons een bijzondere ervaring om gedurende een jaar met elkaar te werken. Er ontstond een duidelijke thematische lijn die de programmaonderdelen met elkaar verbond. Poppen bepaalden voor een groot deel het gezicht van De Vrijstaat.

Dat we Jochen konden inzetten voor workshops en evenementen buiten De Vrijstaat, vaak ter kennismaking met of ter promotie van ons programma, werkte goed. Via deze workshops kon nieuw publiek kennismaken met onze activiteiten en onze meester-gezel-leerling werkwijze en op die manier zelf ervaren hoe inspirerend het werken 'de meesterkunstenaar' kan zijn.

De opgedane ervaringen nemen we mee naar 2018 wanneer theatermaker Luca Stappers de tweede Kunstenaar in Huis zal zijn op De Vrijstaat. Een gezel, een betere spreiding van de activiteiten en het creëren van vrije ruimte naast het reguliere programma zullen daarbij aandachtspunten zijn.

3.2 Interactieve exposities Animatiestudio Vrijstaat en PopUp

Jaarlijks vinden er twee langlopende exposities plaats in het Gebouw, de expositieruimte van De Vrijstaat. In de winter/lente-expo staan digitale media centraal, het najaar staat in het teken van beeldende kunst. Samen met de kunstenaar richten wij de expositie en de werkplaats in, waar workshops en educatieve trajecten plaatsvinden. In de weekenden en de schoolvakanties is de expositie en werkplaats open voor bezoekers en kinderfeestjes. In de vakanties ontvangen we bovendien BSO-groepen. Bij de interactieve exposities van De Vrijstaat hoort ook altijd een educatietraject. Kinderen uit de groepen 3 tot en met 8 van het primair onderwijs komen op bezoek in de expo en gaan daar aan het werk met de kunstenaar. Scholen kunnen kiezen voor een uitgebreider pakket waarbij de kunstenaar ook een of twee lessen in de klas komt geven in aansluiting op of voorafgaand aan het expo-bezoek.

• Animatiestudio Vrijstaat

27 januari – 16 april

Animatiekunstenaar Moniek van der Kaaden richtte samen met illustratrice P  p   Smit onze expositieruimte in als *Animatiestudio Vrijstaat*. Op de bovenverdieping konden kinderen verschillende typen animatiefilms bekijken in de Vrijstaat-Bios. Met een ‘animatie-quiz’ checkten de bezoekers of ze de verschillende technieken konden herkennen en analyseren.

Op verschillende werkplekken konden de bezoekers aan de slag met diverse stop-motion technieken, cut-out technieken (waarbij in het platte vlak wordt gewerkt) en 3D animatie (waarbij objecten in een decor middels stop-motion tot een filmpje kunnen worden verwerkt). Daarnaast was er een live-action studio waar je zelf als acteur in een vloer-animatie aan de slag kon.

De begane grond van het expo-gebouw was het domein van de illustraties van P  p   Smit. Bezoekers konden hier eigen verhalen ontwikkelen, personages bedenken en in een aantal stappen experimenteren met het samenstellen van een eigen beeldverhaal. Met deze story-boards kon boven in de animatiewerkplaats een film worden gemaakt. Ook

was er een fijne lounge-ruimte om limonade en koffie te drinken en prentenboeken en beeldverhalen te lezen. De Bibliotheek Utrecht heeft ons geholpen aan een enorme voorraad prachtige prentenboeken.

Voor de schooltrajecten en De Vrijstaat KunstAcademie werd een extra Animatiestudio ingericht in de workshop-ruimte van onze boerderij (opnieuw met opnameapparatuur, laptops en tablets). Op deze wijze konden op twee locaties groepen aan het werk. Tijdens de expositieperiode hebben de deelnemers van De Vrijstaat KunstAcademie een blok van 10 lessen van Moniek van der Kaaden gevolgd in hun eigen animatiestudio.

Kunstenaars

Kunstenaar Moniek van der Kaaden was curator van *Animatiestudio Vrijstaat*. Moniek studeerde textiele werkvormen en rondde de opleiding Audiovisueel af aan de kunstacademie St Joost. Vanaf 2007 runt zij De Animatietafel, waarmee zij cultuur-educatief aanbod ontwikkelt op het gebied van animatie. Moniek heeft lessen en workshops gegeven aan de midden- en bovenbouwklassen van de bezoekende scholen.

Omdat illustratie een wezenlijk onderdeel van animatie is, heeft Moniek van der Kaaden kunstenares P  p   Smit uitgenodigd een deel van haar werk in *Animatiestudio Vrijstaat* te presenteren. P  p   maakt naast vrij werk illustraties voor NRC Handelsblad en De Groene Amsterdammer. Ze publiceerde bij uitgeverij De Harmonie twee kinderboeken - *Pluis is het Zat* en *Fred het eigenwijze hert* - en specialiseerde zich in verschillende animatietechnieken. P  p   heeft de lessen aan de onderbouw voor haar rekening genomen.

Inhoud

We leven in een wereld waarin beeldcultuur de boven- toon voert. Kinderen hebben voor hun zesde verjaardag al ontzettend veel beelden, waaronder animatiefilms, voorbij zien komen. Veel kinderen vinden het een aantrekkelijke kunstvorm, maar hebben vaak maar een beperkt idee van wat er op gebied van animatie allemaal mogelijk is. Doel van *Animatiestudio Vrijstaat* was om ze de mogelijkheden en technieken van animatie te laten ontdekken. Met simpele programma's, die je gratis kunt downloaden op je telefoon of tablet, kunnen ze thuis zelf verder met de aangeleerde technieken.

De Achtbaan: "De leerlingen waren heel enthousiast, ze wilden niet stoppen met films maken. Ze hebben veel nieuwe technieken geleerd."

Werken met animatie biedt veel invalshoeken om de verbeeldingskracht en creativiteit van kinderen te stimuleren. Kinderen worden uitgedaagd hun eigen verhaal te bedenken en een wereld te scheppen waarin dat verhaal zich afspeelt. Ze moeten daarvoor nadenken over hoe je een verhaal vertelt, welke stappen je moet zetten, en hoe je dat in beeld brengt.

Educatie

Veel scholen hebben digitale media op het lesprogramma staan, maar vaak niet de middelen om er binnen het cultuuronderwijs iets mee te doen. Binnen het werken met animatietechniek was het voor de deelnemende scholen ook mogelijk om hun eigen thematiek in te brengen. Zo zijn op verzoek van onze partnerscholen thema's als 'jong/oud' en 'architectuur' verwerkt in de animatietrajecten die zij bij ons volgden. Per school werd het educatieproject afgesloten met een grote gezamenlijke vertoning van het gemaakte werk voor alle ouders en belangstellenden.

Aan *Animatiestudio Vrijstaat* hebben basisscholen Hof ter Weide, De Achtbaan, Eben-Haëzer en Onder de Bogen deelgenomen, De Achtbaan in het kader van het meerjarig

partnerschap binnen Creatief Vermogen Utrecht (zie ook hoofdstuk 4.2). De scholen bezochten alle de AnimatieStudio en volgden daar het workshopprogramma. De leerlingen van Hof ter Weide, De Achtbaan en Eben-Haëzer kregen bovendien een of twee lessen in de klas. Leerkrachten van De Achtbaan en Hof ter Weide hebben een speciale docentenworkshop gevolgd waarin zij leerden om de technieken ook in hun onderwijs te integreren.

Reactie scholen/leerlingen

De leerlingen waren heel enthousiast. Als verbeterpunt werd door de leerkrachten genoemd dat er wel meer gestuurd had kunnen worden op inhoud. Ze vonden dat er de leerlingen te veel geweld in filmpjes gebruikten. Positief is dat De Vrijstaat goed naar de school kijkt en de doelen van de school inpast in het programma. De docententraining is heel positief ontvangen. De leerkrachten waardeerden het dat ze even uit hun dagelijkse stress gehaald en in een andere mindset gebracht. De opdrachten waren toegankelijk en goed toepasbaar in de klas.

Een slang die acrobaten achtervolgt, een Minion die een banaan vangt en kinderen die door de lucht vliegen. Het Kidsweek testteam maakt wat mee in Animatiestudio Vrijstaat in Utrecht. Niet echt, maar in filmpjes die ze zelf bedenken en opnemen. 'Ik heb wel 264 foto's gemaakt!' aldus Charlotte Goldhoorn van Kidsweek

(Bron: <http://www.kidsweek.nl/filmpjes/getest-animatiestudio-vrijstaat>)

Conclusie

Voor Animatiestudio Vrijstaat was het lastig om een geschikte kunstenaar te vinden die zowel interessant eigen werk maakt als genoeg educatieve en technische kennis bezat om een interactieve studio te realiseren. We zijn blij dat we Moniek van der Kaaden hebben gevonden die veel ervaring had met het geven van animatietechnieken aan grotere groepen. Moniek werkte al samen met illustrator en schrijver P  p   Smit waardoor we een totaalaanbod konden realiseren. Dankzij de extra studio in de boerderij konden alle kinderen van een groep tegelijkertijd aan het werk en was het mogelijk om in kleine groepjes een hele eigen animatiefilm te maken binnen twee of drie lessen.

Ook was het mogelijk om je verjaardag te vieren in Animatiestudio Vrijstaat. Van storyboard tot kleifiguren maken en de technische verwerking om tot een stop-motion film te komen: in twee uur tijd kregen de kinderen een goed inzicht in het totale proces. Het is een van de meest populaire feestjes die De Vrijstaat in de afgelopen jaren heeft aangeboden en het staat nog steeds op het programma

Marlies van de Ven, moeder van Lindi en Elena: "De vorige tentoonstelling bij kinderkunstlocatie De Vrijstaat beviel zo goed dat we graag nog een keer gaan. Dit keer geen KunstKeuken maar animaties. En deze keer vonden vooral de ouders het nog gaver dan de vorige keer. Op naar Animatiestudio Vrijstaat!"

(Bron: <https://bierenappelsap.nl/zelf-aan-de-slag-bij-de-animatiestudio-van-de-vrijstaat/>)

"Geweldig hoe de zinnen van de kinderen worden geprikkeld om daarna creatief bezig te zijn. Mijn kinderen vonden de hele ervaring geweldig."
 "Leuke ervaring, lekker zelf ook aan de slag" (schrijft een ouder)

(Bron: Gastenboek PopUp)

• PopUp

Voor deze expositie van poppenmaker Jochen Lange was het Gebouw verdeeld in twee beleavingswerelden. De bovenverdieping was ingericht als de 'droomwereld van de poppenmaker'. Hier was een groot aantal poppen te zien die Jochen in de loop van de jaren – al dan niet in opdracht – heeft gemaakt, zoals de Japanse prinses, de Mad Hatter en Crazy Cat. Bezoekers ontdekten de droomwereld door middel van een aantal opdrachten, die uitnodigden tot goed kijken, nadenken en fantaseren over de geëxposeerde poppen. Bij het binnengaan van de droomwereld kreeg iedereen een koffertje met daarin een zaklampje (het was behoorlijk donker in de droomwereld) en een 'droomreisboek' waarin ze hun antwoorden op de vragen en opdrachten konden noteren.

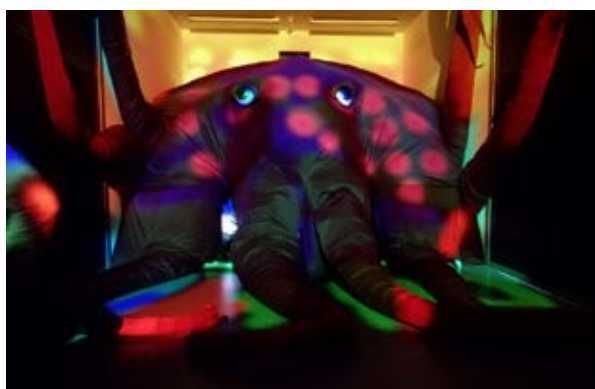
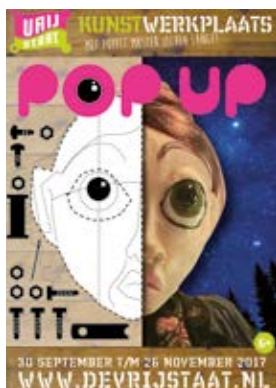
In de gigantische octopus, die door Jochen speciaal voor de expositie *PopUp* is gemaakt, konden kinderen naar binnen kruipen (met zaklamp!) en van binnenuit via een ingenieus mechaniek zelf de armen van de octopus laten bewegen.

Op de begane grond was de 'werkplaats van de poppenmaker' ingericht. In de hoek stond een bed waarin de

poppenmaker lag te slapen te midden van zijn gereedschap. In de werkplaats konden de bezoekers zelf aan de slag met het maken van schaduwfiguren en wiebelbeestjes. In de herfstvakantie gaf Jochen daar ook workshops maskers maken. En natuurlijk kon je ook een PopUp-verjaardagsfeest vieren in de expo.

Educatietraject

De deelnemende schoolklassen werden ontvangen op de boerderij waar een theater was ingericht waar Jochen een kleine poppenvoorstelling gaf. Op deze manier konden de kinderen kennismaken met de poppenspeler en zijn werk en zelf de magie van het poppenspel ervaren. Daarna gingen de kinderen naar het expositiegebouw, om de expo te bekijken, de opdrachten te maken en als echte poppenmaker in de werkplaats aan de slag te gaan. Werken met poppen biedt veel handvatten om de creativiteit van kinderen te stimuleren. Het verhalende aspect stimuleert de verbeeldingskracht, het maken van de pop biedt mogelijkheden om verschillende technieken aan te leren, het spelen met de pop biedt de mogelijkheid om je te laten zien, je te presenteren aan de buitenwereld.

Hof ter Weide: "De kinderen van Hof ter Weide waren heel enthousiast!!"

PopUp werd bezocht door twee scholen waarmee De Vrijstaat een creatief partnerschap heeft: basisschool Hof ter Weide en basisschool De Achtbaan. Zij bezochten met een aantal klassen de expo en volgden daar het workshop programma. In de klas werkten de leerlingen onder leiding van Jochen Lange aan Picasso-maskers. Het traject werd afgesloten met een presentatie van de maskers. Basisschool De Ridderhof bezocht PopUp met de groepen 7a, 7b en 7c. Voor hen was een uitgebreid programma ontwikkeld van 3 uur per groep. De Sint Maartenschool voor speciaal onderwijs kwam op bezoek met leerlingen uit groep 6.

Reactie scholen en leerlingen

De kinderen van Hof ter Weide waren enthousiast. Helaas sloot de Expo niet aan bij het thema 'jungle' waar de groepen op dat moment mee bezig waren. Bij de lessen 'maskers maken' in de klas was dat wel het geval. De leerkrachten vonden het prettig dat de kinderen tijdens het bezoek aan De Vrijstaat goed duidelijk werd gemaakt wat er wel en niet mocht.

Speciale workshops

Met PopUp hadden we ons ten doel gesteld om met een aantal gratis toegankelijke workshops meer mensen de gelegenheid te geven om met de kunstenaar zelf aan de slag te gaan.

In de herfstvakantie was Jochen Lange op de woensdag en de vrijdag zelf in de expositie aanwezig om workshops 'maskers maken' te geven. Tijdens de Culturele Zondag

Reacties van deelnemers aan de U

Onbeperkt workshop:

Perre: "Ik vond het super leuk. Ik ga het zeker aan de leraar en mijn klasgenoten vertellen."

Lieke: "Ik vond het heel leuk, ik zag Marit ook lachen. Eigenlijk zou ieder kind het moeten doen."

(Bron: <http://hoiutrecht.nl/ik-neem-je-mee/>)

Alles Kids gaf Jochen dezelfde workshops in de Openbare Bibliotheek in de Utrechtse binnenstad, ter promotie van de expo. Ook op het *Utrechtse Uitfeest* begin september konden mensen gratis kennismaken met *PopUp*.

Daarnaast heeft Jochen een speciale workshop gegeven op verzoek van *U Onbeperkt* dat onderzoek doet naar de toegankelijkheid van voorzieningen in Utrecht voor mensen met een beperking. Naar aanleiding van de workshop heeft *U Onbeperkt* De Vrijstaat van een aantal waardevolle tips voorzien m.b.t. de toegankelijkheid van onze expo. Samen met het bezoek van de Sint Maartenschool heeft ons dat meer inzicht gegeven in de geschiktheid en toegankelijkheid van onze activiteiten voor kinderen met een beperking.

Conclusie

PopUp was een geslaagde, goed bezochte expo met een afwisselend educatietraject. De kinderen hadden echt het gevoel dat ze heel veel mee hadden gemaakt als ze op De Vrijstaat waren geweest. In de educatiereeks was veel aandacht voor ambachtelijk traject waarbij verschillende technieken konden worden toegepast om poppen en maskers te maken. Dat leverde ook veel mooie en verschil-

lende resultaten op. Jammer was dat de samenwerking met de Sint Maarten Parade niet gerealiseerd kon worden (zie 3.1 Kunstenaar in Huis).

Tessa Jansen bezocht met haar kinderen de expo en schreef een enthousiaste blog voor *Bier&Appelsap*, dé website met tips voor uitjes met kinderen. "In de werkplaats zien we hoe poppen worden gemaakt en welke techniek nodig is om ze te laten bewegen. De kinderen mogen hun eigen wiebelbeestje maken. Wat is dat tof!"

(Bron: <https://bierenappelsap.nl/droomwereld-poppenmaker-bezoeken-popup/>)

3.3 Fabuleus theater

Sinds 2009 produceert De Vrijstaat jaarlijks een fabuleuze theaterproductie. Actuele thematieken en onderwerpen vormen de inspiratiebron voor nieuw geschreven theaterteksten waarin dieren de hoofdrol spelen. Via het perspectief van de dieren kijkt het publiek naar zichzelf en de samenleving waarin wij leven. Artistiek directeur Daphne de Bruin, die ook theatermaker is, ontwikkelt de voorstellingen in nauwe samenwerking met schrijver/regisseur Paul Feld. Per voorstelling wordt het artistieke team aangevuld met acteurs, muzikanten en vormgevers uit het uitgebreide (theater) netwerk van beide makers. In de loop der jaren hebben de fabuleuze theatervoorstellingen zich ontwikkeld tot een bijzonder genre waarbij een unieke werkwijze is ontstaan. Volgens de meester-gezel-leerling methode die de basis vormt van alle Vrijstaat-projecten, wordt de professionele cast uitgebreid met kinderen en jongeren uit het primair en voortgezet onderwijs. Bij het project worden ook studenten (uit het kunstvakonderwijs) ingezet waardoor er een intergenerationele cast ontstaat. Het samenwerken met ervaren theatermakers, het gezamenlijk werken en repeteren aan de voorstelling en een gezelschap vormen dat een reeks van voorstellingen speelt, geeft de jonge acteurs en muzi-

kanten een unieke kans om het theater vak in de praktijk te leren en te ervaren. Je leert het ambacht direct van de meester en kunt het geleerde meteen in praktijk brengen.

• De Nacht van de Kakkerlak

De achtste fabuleuze voorstelling van De Vrijstaat - *De Nacht van de Kakkerlak* - kwam uit in mei 2017. Insecten speelden de hoofdrol in een griezelige theatertrip over transformaties en metamorfosen.

Hoofdpersoon in *De Nacht van de Kakkerlak* is het puber-meisje Teekla. Op school wordt ze uitgemaakt voor pissebed. Maar als zij in de spiegel kijkt, twijfelt ze steeds meer aan zichzelf. Hebben de pestkoppen gelijk? Als de schoonmaakster zich gewapend met gif en ander schoonmaakvenijn stort op een mierenest onder de plint van het huis van Teekla, start er een wonderlijke tocht naar de krochten van de onderwereld.

Daar blijkt de Kakkerlak een machtige Godfather en zwaait de Mierenkoningin haar scepter met ijzeren hand. Teekla wordt liefdevol opgenomen bij het insectenvolk onder de grond. Zij wordt met een missie teruggestuurd naar de mensenwereld om een einde te maken aan de

Gaby Bakker: "De Vrijstaat MOET je steunen. Dat kan niet anders, want de Vrijstaat investeert in het creatieve denken van kinderen."

(Bron: crowdfunding Ik Zit Op Kunst op www.voordekunst.nl)

terreur van de twee-benigen die de insecten uitroeien en wegzetten als ongedierte. Als een Sluipwesp infiltreert zij op wel heel bijzondere wijze in de gelederen van de vijand.

De cast

Naast schrijver en regisseur Paul Feld bestond het professionele team uit de actrices Gabby Bakker, Eleni Andreas-Achilleos en Daphne de Bruin. Theatervormgever Kim van der Zijde werd gevraagd om het decor en de kostuums te ontwerpen. Zij is als kunstenaar gevestigd in de Kersenboomgaard Ateliers in Leidsche Rijn. Muzikant/componist Andreas Suntrup was als muzikale coach betrokken bij de ontwikkeling van het muziekensemble. HKU student Audiovisuele Media Charlie Feld werd aan het team toegevoegd voor licht en geluid, fotografie en registratie. Bart Laan, gitarist en ex-Amadeus leerling, werd als bandleider aangesteld. Een Vrijstaat-stagiaire Educatie werd als kindercoach ingezet om de deelnemende kinderen gedurende het hele proces te begeleiden.

Talentontwikkelingstraject: de kinder- en jongerencast
Leerlingen van de partnerscholen Hof ter Weide en OBS De Klimroos konden zich via een auditie opgeven om mee

te doen aan de voorstelling. Daaruit werden twee casts samengesteld van 8 leerlingen. We hebben dit jaar veel tijd geïnvesteerd in trainingen waarin het ontwikkelen van een groepsgevoel centraal stond. Uitgangspunten waren hierbij het als een team kunnen opereren, gedeelde verantwoordelijkheid voor elkaar en de scène dragen en het ontwikkelen van een theateraal bewustzijn. In totaal hebben de kinderen aan vijf scènes gewerkt waarin zowel gedanst, gezongen als gespeeld werd. Pas in de laatste montagefase werd er samen met de liveband en in het decor gewerkt. Hoewel het altijd een pittig proces is - er moet veel worden gedaan in relatief weinig tijd en de kinderen krijgen pas in een laat stadium het geheel van de voorstelling mee - hebben we het repetitieproces als inspirerend en constructief ervaren. De kinderen waren zelf ook heel enthousiast over het meespelen in de voorstelling en het werkproces.

De band

Uit de audities op het Amadeus Lyceum kwamen 8 leerlingen die allen heel verschillende instrumenten bespeelden. Dit gemengde ensemble vereiste een andere aanpak dan de klassieke rockband waar we in eerste

instantie op uit waren. We hebben daarom een professionele muzikant als coach aangesteld die ervaring had met het arrangeren voor uiteenlopende instrumenten. In koppels kregen de muzikanten de opdracht om bij een tekst uit de voorstelling een compositie te maken. Voor deze compositie kregen de muzikanten een inspiratienummer mee.

Bijzonder aan dit proces was dat de jongeren hele diverse muziekstijlen hebben leren kennen en dat het ambitieniveau heel hoog lag. In de laatste twee weken voor de première is er door de muzikanten intensief met de acteurs geoefend. De muziek wordt daarmee een onderdeel van de voorstelling en de bandleden ervaren hoe het is om als personage op de vloer te staan. We hebben de leerlingen grote stappen zien maken in hun ontwikkeling, zowel in het beheersen van het eigen instrument als in het maken van composities en het samenspelen.

De deelnemende leerlingen gaven aan veel geleerd te hebben al vonden ze het aanvankelijk moeilijk om hun plek te vinden, doordat ze nog weinig overzicht hadden over het geheel. Vanaf het moment dat er concrete scènes

werden gerepeteerd viel alles op zijn plek en voelden zij zich heel betrokken en gemotiveerd.

De voorstellingen

In de periode 19– 24 mei zijn er acht voorstellingen gespeeld, vier openbare en vier schoolvoorstellingen. De voorstelling is uitgebracht als familievoorstelling voor 8+. Tijdens de openbare voorstellingen komt dat het beste tot zijn recht. Ouders en kinderen, familie, losse bezoekers: hoe gemêleerder het publiek, hoe beter de verschillende lagen van de voorstelling zichtbaar worden. De jonge toeschouwers verliezen zich helemaal in de spannende reis die het meisje door de insectenwereld maakt. De volwassenen herkennen de metafoor in het verhaal voor de dood. Ook lachen de kinderen om andere scènes dan de volwassenen. Deze gelaagdheid en de verschillende blikken op de voorstelling ervaren wij als een rijkdom.

Reacties publiek

De voorstellingen werden met veel enthousiasme ontvangen. De samenwerking met de diverse leeftijden, de vormgeving en kostuums, het spel van de actrices en het spannende verhaal waarin grote thema's op een toegan-

Barry Atsma (acteur): "Voorstelling *De nacht van de Kakkerlak* in @CastellumHW was spannend & geestig & slim! Voor kids en ouders in @leidscherijn en Utrecht #kijktip"

(Bron: Twitter)

kelijke en fantasievolle manier worden uitgewerkt werden door het publiek zeer gewaardeerd.

Samenwerkingpartners

Sinds 2016 worden onze fabuleuze theatervoorstellingen uitgebracht in *Podium Hoge Woerd*. Voor de meespelende leerlingen is het heel bijzonder om in een 'echt' theater te staan, waar 'echt' publiek naar je voorstelling komt kijken. Voor veel van hun medeleerlingen is het de eerste keer dat zij een theater bezoeken. Podium Hoge Woerd stelt ons heel gastvrij kosteloos de zaal ter beschikking voor de montage en schoolvoorstellingen en heeft vier openbare voorstellingen afgenomen. Wij van onze kant brengen publiek met ons mee dat wellicht nog niet bekend was met het theater. Op deze wijze dragen wij bij aan draagvlak voor Podium Hoge Woerd in de omgeving.

Jaarlijks nemen een of twee van onze partnerscholen uit het programma *Creatief Vermogen Utrecht* deel aan het talentontwikkelingstraject dat bij de voorstelling hoort. Dit jaar waren dat *OBS De Klimroos* en *Hof ter Weide*. Beide basisscholen waren tevreden over de samenwerking en het resultaat dat met hun leerlingen werd gerealiseerd. De

bezoekende kinderen vonden het bijzonder om hun medeleerlingen te bewonderen in een echte theatervoorstelling. Het verhaal werd als spannend ervaren. De lessen in de klas werden wisselend ontvangen; de lessen, die werden gegeven door de theatervormgevers, boden weinig handvatten voor het voorstellingsbezoek.

Het *Amadeus Lyceum*, een middelbare school met een cultuurprofiel, is al jaren partner in diverse Vrijstaat-projecten. Niet alleen konden leerlingen van de school

Frank van der Hulst (directeur Kunst Centraal Utrecht): "@De Vrijstaat speelt *De nacht van de Kakkerlak* @CastellumHW. Hoge kwaliteit al jaren. Unieke verhalen, energiek gespeeld, met lef & knipoog."

(Bron: Twitter)

auditeren voor de band, ook alle tweedejaars leerlingen hebben de voorstelling bezocht. Met een aantal vakdocenten van het Amadeus Lyceum werd een lesprogramma ontwikkeld rondom het insectenthema van de voorstelling, ter voorbereiding op het voorstellingsbezoek.

Na afloop hebben De Vrijstaat en het Amadeus Lyceum gezamenlijk geconcludeerd tweedeklassers niet de meest geschikte doelgroep vormen. De pubers voelden zich eigenlijk te oud voor de voorstelling. Het feit dat er medeleerlingen in de band spelen is niet voldoende om de voorstelling ook geschikt te maken voor deze leeftijdsgroep, zeker ook als ze met 200 leerlingen tegelijkertijd in de zaal zitten.

In het vervolg willen bij kleinere VO-groepen bij de voorstelling ontvangen en zoeken naar een vorm van actieve participatie. Bijvoorbeeld leerlingen met drama of muziek in hun profiel, die we uitnodigen bij openbare repetities, een backstage programma en een interview aanbieden.

Conclusie

Dit jaar werden de drie dragende rollen allemaal gespeeld door professionele actrices, anders voorgaande jaren, toen ook een aantal jongeren dragende rollen hadden. Doordat we nu geen rekening hoefde te houden met schooltijden was er veel tijd om te repeteren, wat het werkproces met de band en de kinderen ten goede kwam.

De acteurs konden vaak bij de bandrepetities en de kinderrepetities aanwezig zijn, waardoor er vanaf het begin een vertrouwensband tussen de professionals en de kinderen ontstond. De acteurs vervullen een voorbeeldfunctie in het repetitieproces. De leerlingen konden zien en ervaren hoe er gespeeld werd. Zo wordt de lat hoog gelegd: er wordt gespeeld op professioneel niveau en de deelnemers worden uitgedaagd zich zoveel mogelijk hieraan te spiegelen en zich hier zover mogelijk in te ontwikkelen. Deze werkwijze heeft zijn vruchten afgeworpen: in onze ogen - en publieksreacties ondersteunen dat - is *De Nacht van de Kakkerlak* een van de beste fabuleuze voorstellingen geworden die wij hebben uitgebracht.

We hebben ervaren hoe positief het kan werken wanneer er verschillende generaties samen aan een project werken

en van elkaar leren. De oudere kinderen ontfermen zich snel over de jongere, de sfeer is opener. Wel zorgen we er natuurlijk voor dat we de kinderen uitdaging op hun eigen niveau bieden. De trainingen in de montagefase en bij de voorstellingen werden gegeven door een jonge acteur die ook in de band speelde. Hij wist de groep op een zeer inspirerende manier voor te bereiden op de voorstellingen en creëerde daarmee een sfeer waarin met veel discipline en verantwoordelijkheid door alle cast- en crewleden werd gewerkt.

In 2019 komt de 10e theaterproductie van De Vrijstaat uit. Dit jubileum willen wij aangrijpen om De Vrijstaat TheaterFamilie in zijn nieuwe vorm te lanceren met De Vrijstaat TheaterAcademie. Deze academie zal projecten ontwikkelen waarin meerdere generaties met elkaar samenwerken aan diverse theaterproducties waarin je je talent ontwikkelt door samen op de vloer aan de slag te gaan.

3.4 Kunstvakantieweek

• De Vrijstaat KunstKermis

In de laatste week van de zomervakantie werkten 45 kinderen met drie kunstenaars aan *De Vrijstaat KunstKermis*: een drietal interactieve kunstwerken voor avontuur en vermaak. Geïnspireerd op de aloude kermis werden er diverse installaties ontwikkeld waar het publiek zich interactief mee kon vermaken. Een Rariteitenkabinet, een Spookhuis en een Kunstcarroussel: op de KunstKermis gaven de kinderen en de kunstenaars een nieuwe betekenis aan deze oude kermisattracties.

Het kermisthema sloot aan bij het thema dat RAUM aan zijn samenwerkingspartners in 2017 meegaf: 'in motion'. De kermis zelf is van oudsher een attractie die zich verplaatst van stad naar stad en van plein naar plein. De installaties zijn mobiel, maar de sensaties die de attracties oproepen gaan ook altijd over beweging. Alles draait, beweegt, zweeft, rijdt, botst, trekt en vertrekt. De kermis schudt je los uit je dagelijkse bestaan. Ook kunst zet je in beweging. Het gunt je een blik in een wereld die soms verdacht veel op die van ons lijkt, maar waar de regels en wetten steeds opnieuw gedefinieerd kunnen worden. Kunst als middel om je los te zingen!

Werkwijze

Aan de kunstvakantieweek deden 45 kinderen van 8 tot 16 jaar mee die naar leeftijd werden ingedeeld in drie groepen.

Tijdens de kunstvakantieweek (14-18 augustus) werkten zij vijf dagen lang volgens de beproefde Vrijstaat-methode van meester-gezel-leerling. Zij aan zij met de meester-kunstenaars realiseerden zij een installatie die aan het eind van de week werd gepresenteerd. Ze werden daarin bijgestaan door de 'gezellen': deskundige educatief begeleiders uit de freelancerspool van De Vrijstaat. Naast het werken met de kunstenaars was er tijdens de kunstvakantieweek ook ruimte voor sport, spel, picknicken en muziek maken rond het kampvuur.

Spelenderwijs maakten de deelnemers zo kennis met verschillende kunstvormen. Op deze manier schept De Vrijstaat een laagdrempelige omgeving waar kinderen kunnen ervaren wat kunst voor hen kan betekenen.

De kunstenaars

De 12+-groep heeft aan een Spookhuis gewerkt samen met het kunstenaarsduo Jordi Kwakkel en Eva Dijkman. Jordi is een jonge theaterregisseur en Eva is theatervormgever.

Zij richtten samen met de deelnemers een ruimte in waarin het publiek meegevoerd werd door een theatrale installatie. Een zestal mini-performances confronteerden de bezoekers met hun toekomst. Het bedenken van de scènes, het bouwen van de decors, het maken van de kostuums, het repeteren aan de performances en het presenteren aan het publiek: het hele proces van A tot Z werd in vijf dagen tijd doorlopen. Als doorgewinterde kermisklanten ontvingen de deelnemers in het weekend het publiek in hun spookhuis.

De jongere kinderen (10-12 jaar) werkten samen met poppenmaker Jochen Lange aan een Candy Carroussel. Op een draaimolenframe van de Showman's Fair maakte Jochen met zijn groep de eye-catcher van De Vrijstaat KunstKermis. Snoep was het thema en dat leverde een kleurrijke en fantasievolle draaimolen op. Oude zit- en ligelementen werden door de kinderen omgebouwd tot Popcornbad, Moorkopstoel of Zuurstokbed. Gehuld in felgekleurde kostuums en pruiken waren de kinderen letterlijk en figuurlijk de 'snoepjes' van de kermis. Zij lieten de toeschouwers plaatsnemen en draaiden zelf de molen in het rond. Vooral bij de jonge bezoekers was de Candy Carroussel favoriet.

De jongste groep gaf een geheel nieuwe invulling aan het Rariteitenkabinet. Met De Spullenmannen Diana Wildschut en Laura van der Zee werd gedurende de week gewerkt aan een reeks bijzondere voorwerpen die ons bekend voorkomen maar in hun nieuwe context een andere betekenis krijgen. Zelfgemaakte fossielen, fantasiedieren op sterk water en uitvindingen door gebruiksvoorwerpen te combineren: het Rariteitenkabinet was een kermismuseum vol wonderlijke objecten. De Spullenmannen werken op het raakvlak van beeldende kunst, techniek en wetenschap. Met het Rariteitenkabinet ontwikkelden zij een attractie waarin experiment en spel samenkomen. De kinderen leidden de bezoekers vol trots langs de ontwerpen en gaven zelf de workshop fossielen maken aan de klanten.

De presentatie

De Vrijstaat KunstKermis was geopend op vrijdag 18 augustus van 17:00 – 20:00 uur en op zaterdag 19 en zondag 20 augustus konden de bezoekers tussen 15:00 en 20:00 uur bij onze attracties terecht. Iedere dag werd er gezamenlijk gegeten door de bezoekers, deelnemers en artiesten aan de lange tafels van de Showman's Fair. Dit gaf het gevoel van een grote Kermis-familie en werd als positief ervaren.

Familie Nieboer: "Mijn kinderen hebben veel geleerd en plezier gehad bij de Vrijstaat. Ik ben blij dat we dit onze kinderen kunnen bieden."

(Bron: crowdfunding Ik Zit Op Kunst op www.voordekunst.nl)

De kinderen en jongeren waren drie dagen lang presenter en gastheer/-vrouw in hun eigen attractie en voelden zich daardoor echt eigenaar van hun werk. Ze vonden het geweldig om het hele weekend op het festival te 'werken'. Kaartjes scheuren, parade maken, rondleiden: het hoort er allemaal bij en ze voelden zich enorm trots.

Het was fijn dat de Showman's Fair ons drie locaties kon leveren. We werden daarmee onderdeel van een veel grotere infrastructuur wat ons veel productionele en publicitaire voordelen opleverde. Jammer genoeg was het niet mogelijk om de Showman's Fair op het RAUM-terrein op te bouwen. Daardoor heeft RAUM zich minder goed kunnen profileren met De Vrijstaat KunstKermis dan dat beide partners wensten. Al hebben we onze attracties wel DraaiRAUM, SpookRAUM en RariteitenRAUM genoemd. Wij hopen dat komend jaar deze drie partijen elkaar op het Berlijnplein nog meer kunnen versterken.

Conclusie

De verbinding met een groot evenement als de Showman's Fair en een partner als RAUM was voor ons van groot belang. Gezamenlijk hebben we veel meer massa kunnen

maken dan elk van de partijen afzonderlijk. We hebben van elkaars activiteitenprogramma en communicatie-inspanningen kunnen profiteren. De Showman's Fair leverde ons bovendien de broodnodige infrastructuur in de vorm van tenten, catering en toiletvoorzieningen.

Naast de 45 jonge deelnemers aan het programma hebben wij met De Vrijstaat KunstKermis 1200 bezoekers bereikt tijdens de Showman's Fair. Een mooi resultaat waar we erg blij mee zijn. Temeer omdat we de in ons beleidsplan 2017-2020 opgenomen pop-up festivals (2 keer per jaar) uit ons programma hebben moeten schrappen, omdat er niet voldoende middelen beschikbaar waren om onze aanvraag volledig te honoreren. Via deze openbare presentatie van het eindresultaat van de kunstvakantieweek zijn wij toch in staat om in ieder geval eenmaal per jaar een grootschaliger evenement voor een breed publiek te organiseren. Dat vinden we belangrijk, omdat veel van onze activiteiten (educatie trajecten en talentontwikkelingstrajecten) niet heel zichtbaar zijn voor degenen die er niet direct bij betrokken zijn.

De Vrijstaat KunstKermis was een feestelijke ontmoetingsplek voor wijkbewoners van elke leeftijd. We hebben veel nieuwe bezoekers kennis kunnen laten maken met het werk van De Vrijstaat. We zullen hier in 2018 zeker een vervolg aan geven.

3.5 De Vrijstaat KunstAcademie

Op De Vrijstaat KunstAcademie werken kinderen gedurende een jaar lang met diverse kunstenaars en kunstvormen volgens het meester-gezel-leerling principe. De kinderen gaan in de leer bij een meester-kunstenaar en werken gedurende een blok van tien weken met hem/haar samen. Onze educatief medewerker begeleidt De Vrijstaat KunstAcademie in de rol van kunstvakdocent: zij plaatst het werk van de kunstenaar binnen een (historisch) perspectief en monitort de ontwikkeling van de leerlingen. De Vrijstaat biedt daarmee een leer-werkplaats waar kinderen hun talenten ontdekken en ontwikkelen. Waar mogelijk koppelen we een extern opdrachtgeverschap aan de lessen, zodat deelnemers leren werken aan een concreet eindresultaat met (eventuele) functie en ervaren dat een kunstenaar ook ondernemer is.

2017: van een drie- naar éénjarig curriculum

De Vrijstaat KunstAcademie is destijds opgezet als een driejarig curriculum waarin deelnemers steeds naar een volgend jaar 'bevorderd' worden. Dit aan het onderwijs gerelateerde model hebben we in 2017 losgelaten. Een driejarig systeem biedt in onze ogen te weinig voordelen.

Niet alle kinderen willen de drie jaar volmaken. Tussentijdse instroom is niet wenselijk met een meerjarig curriculum, maar is er in de praktijk wel steeds geweest. Met een éénjarige opzet sluiten we dus aan op de praktijk die in de afgelopen drie jaar is gegroeid. We denken ook dat het deelname aan de academie toegankelijker maakt. De keuze maken om je een jaar aan een traject te verbinden is voor de meeste mensen al een grote stap, laat staan drie jaar. Omdat we elk jaar met andere kunstenaars werken, blijft het aantrekkelijk om meerdere jaren achtereenvolgend op De Vrijstaat KunstAcademie te blijven. Ook na drie jaar ben je misschien nog lang niet uitgekeken. Nieuw in 2017 is ook dat de Kunstenaar in Huis zowel les geeft aan de academie als een expositie inricht op De Vrijstaat. Cursisten kunnen dan ook echt kennismaken met het werk van de kunstenaar.

Kunstenaars en thema's in 2017

Een jaar beslaat drie blokken waarin beeldende kunst, digitale media en kunst in de openbare ruimte aan de orde komen. De lessen worden wekelijks gegeven op De Vrijstaat en ieder blok wordt afgerond met een expositie/

“De Vrijstaat is een prachtige club die kinderen bloedserieus neemt en laat stralen in haar projecten in Leidsche Rijn.”

(Bron: crowdfunding Ik Zit Op Kunst op www.voordekunst.nl)

presentatie van het werk van de leerlingen. Op deze wijze bouwen de deelnemers een portfolio op en delen zij het werkproces en hun resultaten met anderen.

Behalve aan de expo Animatiestudio Vrijstaat was Moniek van der Kaaden van de Animatietafel ook als meester-kunstenaar aan De Vrijstaat KunstAcademie verbonden. In het blok **digitale media (jan-april)** konden de deelnemers in tien lessen alle ins-en outs van het animeren leren en uitgebreid met de verschillende technieken aan de slag. De eerste lessen werden besteed aan het onderzoeken van de verschillende stop-motion technieken. Illustrator P  p   Smit heeft ook een illustratie-les gegeven. Verhaalopbouw en storyboards waren belangrijke elementen in de tweede helft van het blok waarin gewerkt ging worden aan een eigen animatiefilm. Met een zelfgekozen techniek of een combinatie van technieken maakten de leerlingen een film die vertoond werd in de Vrijstaat-Bios aan het einde van het blok. Genodigden werden ontvangen in het Gebouw waar de bioscoop was ingericht. Met popcorn en cola beleefden de animatiefilms hun première.

Het blok **beeldende kunst (april - juli)** werd gegeven door de Kunstenaar in Huis. Beeldend kunstenaar en poppen-speler Jochen Lange ging met de deelnemers aan de slag met het maken van poppen en objecten. Dat heeft meer voeten in de aarde dan je zou verwachten: poppen maken die kunnen bewegen is vooral een technische aangelegenheid. Hoe ziet de binnenkant van een pop eruit, hoe maak je een skelet en wat heb je voor constructie nodig om een pop te laten bewegen? Al deze technische kennis kon Jochen aan de hand van zijn eigen poppen uitleggen en in de werkplaats werd naar hartenlust geëxperimenteerd.

In de tweede fase werd gewerkt aan het bedenken van een eigen pop: wat voor techniek wil ik gaan gebruiken voor mijn pop en hoe werk ik een karakter uit? Theatervormgever Kim van der Zijde gaf twee lessen waarin het maken van een moodboard voor je personage en het ontwerpen van de kleding van de poppen centraal stond. In de laatste fase werd aan de eindpresentatie gewerkt waar de leerlingen hun poppen lieten zien in een theatrale setting. Ook was het maakproces tentoongesteld en konden de bezoekers zien hoe de poppen tot stand waren gekomen.

Lize Mare 12 jaar: "Hier kun je allemaal dingen doen die je thuis niet kunt doen"

(Bron: radio-item bvan student Journalistiek Jelmer Witteveen op <http://leidscherijn.hu.nl/hier-kun-je-alles-maal-dingen-doen-die-je-thuis-niet-kunt-doen/>)

Klei en keramiek stonden centraal in het blok **kunst in de openbare ruimte (sep – dec)** onder leiding van Eline Janssens. Eline is een kunstenaar die aan meerdere projecten van De Vrijstaat verbonden is geweest. Zij ontwerpt veel kunstwerken voor de openbare ruimte en het gebruik van keramische tegels is haar handelsmerk. Wij hebben dit blok gebruikt voor een opdracht vanuit De Vrijstaat. De omgeving rond de boerderij is de laatste jaren zo ingrijpend veranderd dat veel mensen De Vrijstaat moeilijk kunnen vinden. Eline heeft samen met de deelnemers gewerkt aan het ontwikkelen van bijzondere landmarks die De Vrijstaat in de toekomst beter zichtbaar maken.

De kinderen leerden verschillende technieken om met klei te werken en brachten een bezoek aan een keramiek atelier. Daar kregen ze de basistechnieken van keramiek maken uitgelegd en konden ze hun werk kleuren en bakken.

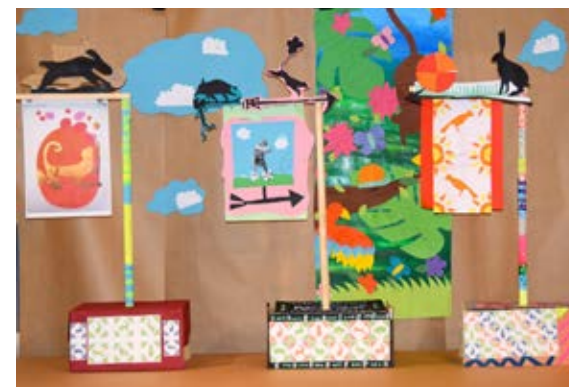
Vervolgens gingen de kinderen aan de slag met het ontwerpen van de landmarks: banken met keramische tegels en vlaggenmasten met banieren en een blikvanger bovenop die De Vrijstaat kunnen markeren. De bankjes vormen een ontmoetingsplek voor onze bezoekers. De

tegels en de figuren werden geïnspireerd op dieren uit de directe omgeving. Aan het einde van het blok werden de schetsontwerpen en prototypes gepresenteerd en startte de crowdfundingactie Ik Zit Op Kunst om deze kunstwerken ook daadwerkelijk te kunnen realiseren (zie ook hoofdstuk 6: Signing). De kunstwerken zullen medio 2018 geplaatst worden.

De Vrijstaat: "Kunst maken is meer dan tekenen en schilderen alleen"

Ontdek het zelf op De Vrijstaat KunstAcademie! Het nieuwe seizoen start op zaterdag 9 september.

(Bron: Facebook)

Educatie

4.1 Uitgangspunten educatie

• Meester - gezel - leerling

De Vrijstaat werkt in haar projecten samen met kunstenaars die werk maken dat qua onderwerp of vorm directe aansluiting heeft bij de belevingswereld van het kind. Volgens het aloude principe van de meester-gezel-leerling biedt De Vrijstaat op verschillende niveaus en in verschillende vormen een werkplaats waar je direct het ambacht kunt leren van de meester. De Vrijstaat betreft de kunstenaar actief bij het ontwikkelen van workshops en educatief materiaal om zodoende diens werkwijze en fascinatie met het onderwerp zo direct mogelijk over te brengen. Door dicht op de huid van de kunstenaar te zitten en direct zelf aan de slag te gaan met de geboden materialen en technieken, biedt De Vrijstaat een praktijkgerichte leeromgeving.

De meester-kunstenaars in 2017 waren Jochen Lange, Moniek van der Kaaden, P  p   Smit, Eline Janssens, Jordi Kwakkel, Eva Dijkman, Diana Wildschut en Laura van der Zee.

• Drie niveau's

Bij onze exposities en theatervoorstellingen bieden wij een educatief traject aan dat door scholen kan worden gevolgd. Binnen deze trajecten zijn een bezoek aan de

expo's op De Vrijstaat en een of meerdere lessen met de kunstenaar in de klas gekoppeld. Deze trajecten kunnen op drie verschillende niveaus worden gevolgd. Voor de onderbouw is het een eerste kennismaken met het bezoeken van een tentoonstelling, het werk van de kunstenaar en op een interactieve wijze hiermee aan de slag te gaan. Voor de middenbouw kan het traject uitgebreid worden met een aantal lessen waarbij je met de kunstenaar zelf aan de slag gaat om te leren werken met de materialen en technieken van deze 'meester'. In de bovenbouw wordt toegewerkt naar een eindpresentatie waarbij het werk dat samen met de kunstenaar is gemaakt wordt gepresenteerd en tentoongesteld.

• De Vrijstaat als plek van inspiratie

De leerlingen gaan op bezoek bij De Vrijstaat waar ze het werk van een kunstenaar in een interactieve expo kunnen bekijken en direct met hem of haar aan de slag kunnen gaan. Wij bieden op deze wijze een totaalbeleving aan. Werken buiten de school biedt andere mogelijkheden dan het werken in de klas. De Vrijstaat is een inspirerende plek waar je jezelf op een andere manier kun (her)ontdekken.

- **Inclusief**

Door samen te werken met scholen bereiken wij veel kinderen die anders niet met onze projecten in aanraking zouden komen. Door breed in de basis te werken kunnen kinderen die hun talenten verder willen ontwikkelen en die het leuk vinden om met veel aspecten van kunst in aanraking te komen goed doorstromen naar onze buitenschoolse kunsteducatie of andere bijzondere kunsttrajecten.

Voor de inhoudelijke reflectie op de gerealiseerde educatietrajecten verwijzen wij naar hoofdstuk 3 waar de activiteiten beschreven staan.

4.2 Creatief Vermogen in Utrecht

Een deel van de samenwerking met basisscholen vindt plaats in het kader van Creatief Vermogen Utrecht (CVU), de Utrechtse invulling van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Culturele instellingen ontwikkelen samen met partnerscholen een open leerlijn Creatief Vermogen, ondersteund door een deskundig team van medewerkers van HKU, organisatorisch ondersteund door UCK. In 2017 is deze samenwerking een nieuwe periode van vier jaar ingegaan. De focus ligt in deze periode op deskundigheidsbevordering, verankering en verbreding. Naast de basisscholen De Achtbaan en De Klimroos, waar wij al enige jaren mee samenwerken, zijn we dit jaar gestart met een derde partnerschool: basisschool Hof ter Weide. We hebben met deze partners gewerkt aan twee trajecten Beeldende Kunst (*Animatiestudio Vrijstaat* en *PopUp*) en een traject Theater (*De Nacht van de Kakkerlak*). Aan deze trajecten waren de partnerscholen in wisselende samenstelling gekoppeld. Bij elk traject hoorde een bezoek aan de expo of voorstelling, lessen in de klas en een docentenworkshop.

Netwerk

CVU is een lerend netwerk waarin PO scholen en culturele instellingen die een partnerschap met elkaar hebben samenkomen. In netwerkbijeenkomsten worden kennis en ervaring met elkaar gedeeld. De open leerlijn wordt gezamenlijk ontwikkeld op basis van de opgedane expertise. Inspiratiebijeenkomsten zorgen voor verdieping en kennis voor zowel de leerkrachten als de educatiemedewerkers van de diverse instellingen. Op de website creatiefvermogenutrecht.nl ontwikkelt zich de leerlijn aan de hand van de Stralen van de Diamant. Dit model onderscheidt de verschillende aspecten van het creatieve vermogen. Diverse 'tools' worden ontwikkeld om de leerkrachten praktische handvatten te geven om het creatief vermogen te verankeren binnen het curriculum van de school. Daphne de Bruin was in 2017 lid van de Ontwikkelgroep, een klankbordgroep die mede vormgeeft aan de ontwikkelingen van Creatief Vermogen Utrecht en de wijze waarop we het CVU verankerd kan worden binnen het cultuureducatiebeleid van de gemeente.

Scholing

Binnen CVU worden samen met de culturele partners scholingen en trainingen ontworpen en gevolgd. Onze educatief medewerker Myrthe Mandenmakers heeft in 2017 de cursus *Train de Trainer* afgerond, een gecertificeerd coaching traject om docenten en Intern Cultuur Coördinatoren (ICC'ers) te trainen in het ontwikkelen van het eigen creatief vermogen. Onze nieuwe educatief medewerker Charlotte van der Horst zal in de volgende ronde aan deze cursus deelnemen.

Knelpunten

De regeling CVU zal waarschijnlijk na 2020 ophouden in de huidige vorm. Veel van de uren voor ontwikkeling en implementatie worden nu bekostigd uit het budget Creatief Vermogen. Het geeft ons de ruimte om binnen de organisatie de kwaliteit van de door ons aangeboden cultuureducatie te waarborgen. Het zou wenselijk zijn als er voor culturele instellingen de mogelijkheid blijft bestaan om extra financiering aan te vragen voor ontwikkeling, verdieping en maatwerk ook na het ophouden van de regeling CVU.

Intussen grijpen we ook de kans aan om de periode 2018-

2020 te gebruiken om ons aanbod zodanig te ontwikkelen dat wij de leerlijn Creatief Vermogen ook na deze periode goed aan scholen kunnen aanbieden.

KinderKabinet

In september zijn we begonnen met het samenstellen van een KinderKabinet. Van iedere partnerschool zijn twee kinderen geselecteerd die in het KinderKabinet zitting hebben genomen. Zij fungeren als ambassadeurs en test-panel voor De Vrijstaat. Wij vinden het van belang dat wij bij onze projecten de mening van de kinderen een rol laten spelen. Het KinderKabinet komt zes keer per schooljaar bij elkaar. Wij zien het als een kans om op deze manier het creatief partnerschap te verdiepen. De kinderen kunnen binnen hun school de samenwerking met De Vrijstaat meer zichtbaar maken en het draagvlak daarmee vergroten. Andersom kunnen wij gebruik maken van hun ideeën en wensen om onze programma's nog meer op de kinderen aan te laten sluiten. Ook is het leuk dat kinderen van verschillende scholen met elkaar samenwerken en kennis kunnen maken met elkaars school. Het KinderKabinet wordt aangestuurd door onze educatief medewerker die samen met de kinderen het programma invult.

4.3 Overig onderwijs

Ook andere basisscholen dan onze CVU-partners maken gebruik van ons educatieve aanbod. In 2017 hebben we samengewerkt met basisscholen Onder de Bogen, Eben-Haëzer, De Ridderhof, De Boomgaard, Sint Maartenschool voor speciaal onderwijs en Apollo 11.

Omdat de educatietrajecten voor onze partnerscholen binnen de regeling CVU ontwikkeld kunnen worden, is het relatief eenvoudig om het aanbod ook aan te bieden aan andere scholen. Wel maken we voor deze scholen vaak een pakket op maat, afhankelijk van de wensen en de financiële mogelijkheden van de school. Zo hebben we voor de Eben-Haëzerschool in *AnimatieStudio Vrijstaat* speciale lessen ontwikkeld voor de kleutergroepen; bij *PopUp* zijn de workshops aangepast voor het speciaal onderwijs. Apollo 11 heeft de voosteling *De nacht van de Kakkerlak* bezocht. Voor Onder de Bogen hebben we een programma op maat van 3 uur ontwikkeld in de *Animatie-Studio* en hebben we volkstuintjes ingericht. Voor groep 8 van De Boomgaard is op verzoek een workshop bamboe bouwen ontwikkeld ten behoeve van de leerlijn 'straat-beelden'.

Prestatiegegevens zijn terug te vinden in 5.3 Aanbod in cijfers.

Ondernemerschap

5.1 Organisatie

• Raad van Toezicht

Sinds december 2016 heeft stichting De Vrijstaat een Raad van Toezicht. 2017 is dus het eerste hele kalenderjaar waarin de Raad actief is geweest in het adviseren van het bestuur en het toezien op het reilen en zeilen van de stichting. De samenstelling van de Raad was in 2017 als volgt: Gerda Oskam (voorzitter), Dennis Meyer (m.i.v. 21-02-2017, secretaris), Paulien Dankers (m.i.v. 01-01-2017). De Raad van Toezicht heeft in 2017 vier keer vergaderd: op 21 februari, 27 juni, 10 oktober en 20 december. De rol, taken en bevoegdheden van de Raad zijn – voor zover niet vastgelegd in de statuten – nader beschreven in het Reglement Raad van Toezicht.

De Raad heeft in oktober functioneringsgesprekken gevoerd met de directeur-bestuurders.

• Bestuur

Artistiek directeur Daphne de Bruin en zakelijk directeur Lieke Hoitink vormden het bestuur van stichting De Vrijstaat. Rol, taken en bevoegdheden van de directie zijn vastgelegd in het directiereglement.

De directie houdt gemiddeld een keer per week directieoverleg. Besluiten worden genoteerd in een logboek.

Afstemming met de andere medewerkers vindt plaats in het werkoverleg (eens per 2 weken) of een projectoverleg (frequentie afhankelijk van de activiteitenkalender).

• Good Governance

De statuten van stichting De Vrijstaat sluiten aan bij de Governance Code Cultuur. Naar aanleiding van de checklist Good Governance is in 2017 een risico-inventarisatie gemaakt, die 2018 verder onder de loep genomen zal worden. De belangrijkste aandachtspunten daarin zijn: positionering van De Vrijstaat in een veranderende omgeving (bouw Leidsche Rijn Centrum, RAUM, nieuwe culturele voorziening), de onduidelijke toekomst van de locatie en de werklust.

• Medewerkers

In 2017 bestond het team uit: Ynama Wigman (Communicatie en Acquisitie), Bibi van der Sprong (zwangerschapsvervanging), Myrthe Mandemakers (Educatie, t/m eind november), Charlotte van der Horst (Educatie, vanaf 1 december), Kim Debets (Productie en Locatiebeheer).

Voor het team was 2017 een jaar met nogal wat wisselingen. In januari konden we dankzij een verhoging van de jaarsubsidie een educatiemedewerker aanstellen. Hiervoor is Myrthe Mandemakers gevraagd, een freelancekracht die al jaren aan De Vrijstaat verbonden was als workshopbegeleider en de laatste jaren als vakdocent aan De Vrijstaat KunstAcademie. Helaas koos zij er in het najaar voor om toch weer als freelancer en kunstenaar aan de slag te gaan. Via een openbare sollicitatieprocedure (met ruim 160 reacties) is een opvolger geworven. Na twee gespreksrondes viel de keuze op Charlotte van der Horst. Ook zij werkte in het verleden als workshopbegeleider bij De Vrijstaat. Zij heeft behalve een kunstopleiding ook de master Kunsteducatie op zak.

De sollicitatieprocedure was nuttig en leerzaam en heeft een heel goede medewerker opgeleverd, maar was voor de directie en overige teamleden wel een grote aanslag op de beschikbare tijd. Op zulke momenten blijkt dat een kleine organisatie weinig rek kent en in dat opzicht kwetsbaar is.

Ynama Wigman was tot begin april met zwangerschapsverlof en werd vervangen door Bibi van der Sprong. Vanaf

september heeft Ynama ouderschapsverlof opgenomen (1 dag in de twee weken); Lieke Hoitink neemt deze uren waar.

• Stagiaires

In 2017 heeft De Vrijstaat een stageplek geboden aan 9 stagiaires, die een rol hebben vervuld als assistent productie, educatie en/of communicatie. Dat waren: Teesha Wilderbeek: t/m januari 2017 (MBO, media communicatie en informatie)

Iris van der Meer: t/m januari 2017 (Hogeschool Utrecht, CMV)

Iris van der Loo: t/m april 2017 (Hogeschool Utrecht, CMV)

Léa Suringar: april 2017 t/m juni 2017 (Hogeschool Utrecht, CMV)

Anne Osterhaus: april 2017 t/m juni 2017 (Hogeschool Utrecht, CMV)

Gaby Yasmine van Koningsveld: vanaf september 2017 (HKU, Kunst en Economie)

Naomi Woolfitt: vanaf oktober 2017 (Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg, Beeldende kunst en vormgeving).

Brian van Hilten: vanaf november 2017 (Hogeschool Utrecht, CMV)

Boet Hoitink: maatschappelijke stage, Christelijk Gymnasium Utrecht.

Coco: "Omdat ik grote liefde heb voor De Vrijstaat en alles wat ze doen. Dit soort mooie projecten moeten gesteund worden."

(Bron: crowdfunding Ik Zit Op Kunst op www.voordekunst.nl)

Op de meeste momenten (behalve in de zomer) lopen er op De Vrijstaat 2 of 3 stagiaires rond. De Vrijstaat vindt het tot zijn taak horen om leer- en ervaringsplekken te bieden voor mensen in opleiding. Dat past binnen onze werkwijze van meester-gezel-leerling. Natuurlijk kost het tijd om stagiaires goed te begeleiden, maar we krijgen er veel voor terug. En of we het nu willen toegeven of niet: ze zijn voor onze organisatie eigenlijk onmisbaar, net als vrijwilligers dat zijn voor veel andere organisaties in de culturele sector. De kunstprojecten van De Vrijstaat zijn arbeidsintensief en kinderen hebben uiteraard goede en professionele begeleiding nodig. Onze stagiaires maken deze werkwijze mede mogelijk.

• Scholing

Deskundigheidsbevordering van de medewerkers heeft dit jaar ruime aandacht gekregen. Met het hele team zijn twee zogenaamde heidagen gehouden, waarop we ons hebben teruggetrokken in het bos van Rhijnauwen en onder leiding van een externe coach onze organisatie- en overlegstructuur onder de loep hebben genomen. Dat heeft geleid tot een aantal aanpassingen in onze werkwijze, waardoor er meer structurele aandacht komt voor

de afzonderlijke projecten, de doelstellingen per project en het eigenaarschap daarvan.

Gedurende het jaar hebben de directie en de communicatiemedewerker een cursus Crowdfunding gevolgd, gegeven door Voordekunst, aangeboden door de Provincie Utrecht en het KF Hein Fonds.

Daarnaast zijn door de teamleden in verschillende samenstellingen trainingen en coaching gesprekken gevolgd in het programma Wijzer Werven. Dit is een initiatief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de trainingen werden verzorgd door de adviesbureaus Berenschot, Charistar en Van Dooren Advies.

Aan de hand de behoefte van De Vrijstaat en de bedrijfs-scan van Bureau Berenschot werd een scholingsprogramma opgesteld. Er zijn werksessies geweest over het benaderen en betrekken van bedrijven, (vermogende) particulieren en fondsen, gesprekstechnieken (Fundraising skills) en relatiemanagement. Niet alles was nieuw of direct bruikbaar, maar het heeft ons toch op een aantal sporen gezet waar we de komende tijd mee verder kunnen. Vooral het feit dat het voornamelijk een-op-een coaching

gesprekken waren, waarin wij veel vragen konden stellen, maakte het traject waardevol.

Een van de eerste vruchten die we plukken van deze training en scholing is de Crowdfunding die we eind november 2017 zijn gestart op het crowdfundingplatform Voorde-kunst. In 2018 willen we hierop voortbouwen met het opzetten van een vriendenkring. (zie verder hst 6 Communicatie en acquisitie)

De mogelijkheden voor samenwerking met bedrijven werden door de verschillende trainers verschillend ingeschat. Door de relatief kleine omvang van de organisatie, de wijkgerichtheid en de jonge doelgroep werd De Vrijstaat niet gezien als grote kanshebber op de sponsor-markt. Als er mogelijkheden zijn, dan zijn die gelegen in contacten met plaatselijke ondernemers en/of met vestigingen van grotere bedrijven die in hun MVO-beleid aangeven veel waarde te hechten aan het aangaan van een relatie met hun directe omgeving. Met de invulling van het Leidsche Rijn Centrum en de bedrijven die zich daar vestigen, liggen hier de komende jaren kansen.

• Rol in de wijk en de stad

Ook in 2017 heeft De Vrijstaat deel uitgemaakt van verschillende overleggen en netwerken in de wijk en de stad.

In het **Wijkcultuurhuizenoverleg** is hard gewerkt aan het maken van een gezamenlijke documentaire serie met 4 korte films die laten zien waar de wijkcultuurhuizen voor staan en wat hun functie is in de stad. De films gaan niet specifiek in op de afzonderlijke wijkcultuurhuizen, maar zijn thematisch opgebouwd rond vier thema's: Participatie, Talentontwikkeling, Verbinden & Ontmoeten en Samenwerken in de Wijk. De films zullen begin 2018 gereed zijn, en zullen o.a. worden ingezet op themabijskomsten voor politici, bestuurders en ambtenaren.

De Vrijstaat is een van de leden van de **programmaraad van KLUB19**, het samenwerkingsverband van Cultuur19, Doenja, De Vrijstaat en Azotod. Bij KLUB19 kunnen jongeren uit de wijken 9 (Leidsche Rijn) en 10 (Vleuten-De Meern) terecht met hun ideeën en initiatieven. KLUB19 nodigt hen actief uit met programma's als de bandwedstrijd De Grote Prijs van Leidsche Rijn voor beginnende

bands en divers andere trajecten voor talentontwikkeling. KLUB19 heeft in 2017 ook de theaterproductie *De Nacht van de Kakkerlak* ondersteund met een bijdrage waarmee een muziekcoach kon worden aangesteld die de jongeren begeleidde in het talentontwikkelingstraject. Heel regelmatig stromen de muzikanten uit de fabuleuze voorstellingen door naar andere KLUB19-projecten, zoals *De Grote Prijs van Leidsche Rijn*.

Op deze manier is De Vrijstaat niet alleen aanbieder van talentontwikkeling, maar ook een belangrijke schakel in het jongerenprogramma van Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern. En dat is nodig: gezien het explosief groeiende aantal jongeren in de wijken staan het verder uitbouwen van mogelijkheden en plekken waar jongeren zich creatief kunnen ontwikkelen hoog op de agenda van KLUB19.

De Vrijstaat is lid van de **Leidsche Rijn Connectie**, de vereniging van culturele organisaties in het nieuwe stadsdeel. Zakelijk leider Lieke Hoitink zit in het bestuur. De LRC behartigt niet alleen de belangen van de culturele sector maar organiseert bijvoorbeeld ook de jaarlijkse netwerkborrel voor kunstenaars en creatievelingen in Leidsche Rijn.

In 2017 heeft De Vrijstaat intensief samengewerkt met onze **(nieuwe) burens**. De basisscholen Eben-Haëzer en Onder de Bogen hebben deelgenomen aan de educatieve trajecten bij de exposities. Op verzoek van Onder de Bogen is er een schooltuintjesproject gestart op het erf van De Vrijstaat. Met RAUM hebben we samengewerkt in het project De Vrijstaat KunstKermis.

De **Sharing Arts Society (SAS)**, een organisatie die zich richt op 'sharing' kunstprojecten, huurt sinds 2015 tegen een gebruiksvergoeding een werkruimte op De Vrijstaat. SAS, bekend als trekker van de jaarlijkse Sint Maarten Parade, heeft vanuit De Vrijstaat de voorbereidingen gedaan voor het feestelijke Vuur van Sint Maarten op 3 november op het Berlijnplein. In de weken daaraan voorafgaand waren er wekelijks groepen leerlingen van het Leidsche Rijn College aan het werk op het erf en in de hooischuur, om hun bijdrage aan de Sint Maarten Parade voor te bereiden. Met deze inspirerende burens werkt De Vrijstaat regelmatig samen, al is het in 2017 helaas niet tot de geplande deelname van De Vrijstaat aan de parade gekomen (zie ook 3.1 Kunstenaar in Huis).

Verder hebben we werkruimte geboden aan een aantal groepen jongeren die bij ons aanklopten voor ruimte om te oefenen met de band, filmopnames te maken en te bouwen aan een voertuig voor een project rond duurzame energie.

5.2 Huisvesting

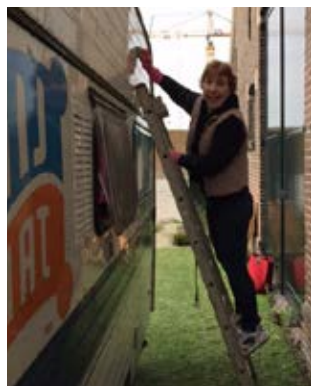
In het jaarplan 2017 schreven we over de noodzaak om meer (verwarmde) werkruimte te creëren en het groot onderhoud van de aanpassingen die een aantal jaren geleden in de boerderij zijn aangebracht, maar inmiddels versleten zijn. Hiervoor hebben we een plan gemaakt en een additionele subsidie aangevraagd bij de gemeente. Culturele Zaken liet ons in juli weten hiervoor geen budget te kunnen vrijmaken in 2017. Mogelijk in 2018 wel, maar dat wil men bezien in samenhang met de toekomst van De Vrijstaat op de huidige locatie.

Gebrek aan zicht op de toekomst van De Vrijstaat op de boerderij zit ons op meerdere vlakken in de weg. Het werkt niet alleen stagnerend in de verbetering van de boerderij, het maakt het ook lastig om plannen te maken voor de middellange termijn. Groei in activiteiten en bezoekers is alleen mogelijk als we meer werkbare ruimtes krijgen en daarvoor kunnen we alleen serieus plannen maken als we zeker weten dat we er langer dan drie jaar van kunnen genieten. De verbouwing van de wagenshuur tot leslokaal is een van de opties en blijft onverkort op de wensenlijst staan. Groot onderhoud aan het dak en herstel van de

constructie van de wagenshuur is inmiddels onontkoombaar om het pand overeind te houden.

Om het bedrijf intussen draaiende te kunnen houden zijn we zelf aan de slag gegaan met het aanbrengen van de meest urgente verbeteringen die we binnen ons eigen budget (inclusief een deel van de bestemmingsreserve) konden realiseren. De publiekstoiletten op de deel zijn gerenoveerd en de voormalige kassarimte is verbouwd tot verwarmde werkruimte, zodat we naast de workshopbox (met een capaciteit van 30-40) nu ook een mini-workshopruimte hebben voor 6-8 personen. De deelnemers van De Vrijstaat KunstAcademie hebben er een tweede werk- en opslagruimte bij, wat in de logistiek een hoop werk scheelt. Daarnaast is de Deel opnieuw ingericht met (customized) stellingkasten.

Ook stond op de planning om de slechte internetverbinding van de locatie aan te pakken. De organisatie is in 2017 overgestapt op werken in de Cloud. De beschikbare bandbreedte was daarvoor echter volstrekt onvoldoende, waardoor up- en downloaden nog nauwelijks mogelijk was. We hebben de mogelijkheden onderzocht voor het aanleggen van kabel of glasvezel naar de boerderij, maar dat bleek een te kostbare investering. De offertes liepen van 8.000 tot 17.000 euro, met een verplichting tot het afsluiten van een zakelijke abonnement van ca. 300 euro per maand. De oplossing is gevonden in een 4G voor thuis-abonnement, waarmee met weinig meerkosten (ca. 500 euro op jaarbasis) de internetverbinding beter werkbaar is geworden.

5.3 Aanbod in cijfers

Gerealiseerd / (Begroot)

Producties, tentoonstellingen en programma's		
2	(2)	interactieve exposities: Animatiestudio Vrijstaat en PopUp
1	(1)	theaterproductie <i>De Nacht van de Kakkerlak</i>
1	(1)	kunsvakantieweek <i>De Vrijstaat KunstKermis</i>
3	(3)	lesblokken <i>De Vrijstaat KunstAcademie</i>
0	(1)	kookcursus (<i>KookKeet</i>)
Voorstellingen		
7	(7)	voorstellingen: 4 openbare voorstellingen <i>De Nacht van de Kakkerlak</i> , 3 dagen festival <i>De Vrijstaat KunstKermis</i>
4	(6)	schoolvoorstellingen: 2 schoolvoorstellingen <i>De Nacht van de Kakkerlak</i> voor PO, 1 voorstelling voor PO en VO gecombineerd en 1 voorstelling voor VO
Educatie & talentontwikkeling (schoolgebonden)		
41	(30)	repetities en lessen in het meespeeltraject bij de theatervoorstelling <i>De Nacht van de Kakkerlak</i>
65	(60)	expositiebezoeken & workshops op <i>De Vrijstaat</i> en bijbehorende lessen in de klas
0	(10)	bijeenkomsten <i>Kinderkabinet</i>
Overige openbare activiteiten		
34	(25)	kinderfeestjes
10	(10)	7 workshops op locatie, 3 presentaties van <i>De Vrijstaat KunstAcademie</i>

• Korte toelichting op de cijfers

Het kernprogramma van De Vrijstaat is uitgevoerd zoals gepland: 2 exposities en 1 theaterproject met de bijbehorende educatie- en talentontwikkelingstrajecten, een kunsvakantieweek eindigend in een openbaar toegankelijk driedaags festival en 3 lesblokken van 10 lessen op De Vrijstaat KunstAcademie.

De start van de kinderkookclub De Vrijstaat KookKeet is verzet naar januari 2018, omdat er in 2017 onvoldoende tijd was om een goede werving op te zetten.

De 9 leden voor het KinderKabinet zijn in het najaar geworven op onze partnerscholen en zullen voor het eerst bij elkaar komen bij de opening van de digitale werkplaats ROBOTS in januari 2018.

Voor bezoekcijfers 2017: zie hoofdstuk 6.2 Publieksbereik.

5.4 Financiën

• Resultaat 2017

De Vrijstaat sluit 2017 af met een positief resultaat van 12.900 euro. Hiervan wordt 1900 euro toegevoegd aan het eigen vermogen. De egalisatiereserve komt daarmee op 51.500 euro. De overige 11.000 euro wordt toegevoegd aan bestemmingsreserves voor activiteiten, voor verbouwing en achterstallig onderhoud en voor de bouw van een nieuwe website. Voor meer details verwijzen we naar de Jaarrekening 2017.

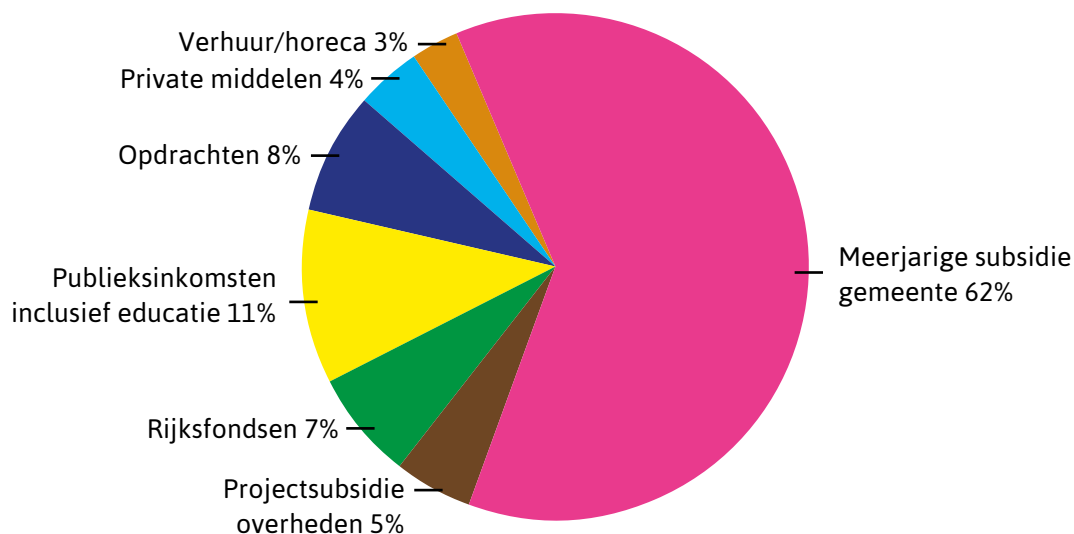
• Financieringsmix

De Vrijstaat kent een gevarieerde financieringsmix van overheidssubsidie, inkomsten uit opdrachten, publieksinkomsten uit entree en verjaardagsfeestjes, private fondsen en inkomsten uit verhuur. We zijn (en blijven) zoekende

naar manieren om giften van particulieren en bijdragen uit van bedrijven bij onze activiteiten te betrekken. In 2017 is de focus komen te liggen op het opzetten van een crowdfundcampagne. Deze is eind november gestart, de opbrengsten daarvan vallen echter onder 2018.

Overheidssubsidies

Naast de meerjarige subsidie heeft De Vrijstaat van de Gemeente Utrecht een projectsubsidie ontvangen in het kader van Creatief Vermogen Utrecht. Het Fonds voor Cultuurparticipatie matcht de gemeentelijke bijdrage (regeling Cultuureducatie met Kwaliteit). Het Fonds voor Cultuurparticipatie stelde daarnaast een tweejarige subsidie (2017-2018) ter beschikking voor het traject Kunstenaar in Huis.

Private middelen

In 2017 hebben verschillende private fondsen een welkome bijdrage geleverd aan ons programma: VSB fonds steunde de interactieve expo PopUp, het theaterproject De Nacht van de Kakkerlak werd gesteund door het K.F. Hein Fonds, het Elise Mathilde Fonds, het Carel Nengerman Fonds en het Fentener van Vlissingen Fonds. Het Mr. August Fentener van Vlissingen Fonds steunde de AnimatieStudio met een donatie. Het Oranjefonds gaf een bijdrage ter gelegenheid van de vrijwilligersdag NL Doet. Percentueel gezien is de bijdrage van de private fondsen misschien niet groot, maar hij is van groot belang voor de kwaliteit van onze activiteiten. De bijdragen stellen ons bijvoorbeeld in staat net een ruimer bezette workshopbegeleiding te bieden, betere materialen te kopen, een extra professionele acteur in te zetten in de theatervoorstelling. Hierdoor kunnen relatief kleine bedragen een groot verschil maken.

Publieksinkomsten

De publieksinkomsten bestaan uit entree- en deelnamegelden, educatieprogramma's en inkomsten uit verjaardagsfeestjes. Onze prijsstelling is vergelijkbaar met soort-

gelijke activiteiten in de regio. Op onze entreprijzen voor de exposities is U-pas korting van toepassing; deelnemers aan de kunstacademie kunnen financiële steun krijgen van het Jeugdcultuurfonds.

De educatieve trajecten die ingekocht worden door scholen zijn minimaal kostendekkend (inhuur van personeel en materiaalkosten) met een kleine marge voor de eigen organisatie.

We hebben ervoor gekozen om dit jaar een gratis toegankelijk festival te organiseren, de Vrijstaat Kunstkermis, om zo een keer per jaar een zo breed mogelijk publiek op een laagdrempelige manier te laten kennismaken met De Vrijstaat.

Externe opdrachten

De voornaamste externe opdracht in 2017 was de ontwikkeling van een programma voor RAUM. De Vrijstaat heeft deze opdracht gekoppeld aan de kunstvakantieweek, het programma voor 8-16 jaar in de laatste week van de zomervakantie.

Daarnaast hebben we de opdracht uit 2016 afgerond met een kleine kunstroute. Langs het fietspad van het Berlijnplein naar De Vrijstaat zijn de foto's te zien gemaakt door

kinderen die deelname aan de kunstvakantieweek in 2016. Dit was het laatste onderdeel van Stadssafari, een programma gemaakt voor het Berlijnplein in opdracht van de Gemeente.

Verhuur / medegebruik

In tegenstelling tot 2016 wist men in 2017 De Vrijstaat weer te vinden als inspirerende locatie voor het organiseren van workshops en bijeenkomsten. De omgeving komt steeds meer tot leven en is inmiddels goed bereikbaar per fiets en openbaar vervoer; daar vaart ook De Vrijstaat wel bij. De opbrengsten zijn ten opzichte van 2016 bijna verdubbeld.

De Sharing Arts Society is net als in 2016 het hele jaar tegen vergoeding medegebruiker geweest van de boerderij.

Communicatie en publieksbereik

6.1 Communicatie en acquisitie

Door de verschillende trainingen en coaching gesprekken van Wijzer Werven hebben wij beter inzicht gekregen in hoe wij ons richting bedrijven en particuliere donateurs kunnen positioneren. Samen met de adviseurs hebben we verkend welke activiteiten en projecten in aanmerking zouden kunnen komen voor sponsoring en/of giften. Een concreet resultaat is dat wij in 2017 onze eerste crowdfundingcampagne zijn gestart voor het realiseren van een kunstwerk van De Vrijstaat KunstAcademie. Naast het genereren van financiële middelen was ons voorname doel van deze crowdfunding om ons draagvlak te vergroten en zichtbaar te maken, en om mogelijke ambassadeurs in het vizier te krijgen, met wie we een kring van Vrijstaat-vrienden op kunnen bouwen.

Van de 100 donateurs hebben 50 hun bijdrage aan onze crowdfunding gemotiveerd. Zij vertellen waarom ze een kunstwerkplaats als De Vrijstaat zo belangrijk vinden en wat hun kinderen aan onze activiteiten hebben gehad. Een betere onderschrijving van ons bestaansrecht konden we niet wensen.

• Acquisitie & werving

Eind 2017 is De Vrijstaat een samenwerking aangegaan met INTK. Deze organisatie onderzoekt en ontwikkelt digitale strategieën en creëert interventies reflecterend op kunst, technologie en samenleving. Voor ons hebben zij Google Advertising Grants aangevraagd. Google stelt 120.000 dollar advertentiebudget per jaar beschikbaar aan organisaties met een ANBI-status. Dit budget is aan strikte voorwaarden verbonden, zoals het intensief beheren van het advertentie-account. INTK verzorgt op basis van dit budget de Google-advertenties (SEA) voor De Vrijstaat en adviseert proactief over de zoekmachineoptimalisatie (SEO) van onze website. Dit heeft in de laatste maanden van 2017 al geresulteerd in een stijging qua website-bezoeken van 74% ten opzichte van jaar daarvoor. In december gold voor specifieke pagina's bijv. dat 75% van de online bezoeken via advertenties kwam.

De Google-advertenties zijn samen met de Facebook-advertenties en de blogs op Bier & Appelsap en Kidsproof de belangrijkste middelen geworden om bezoekers te werven. Onze bezoekers geven zelden aan via een poster of flyer

van onze activiteit te hebben gehoord. Dus zetten we steeds meer in op online zichtbaarheid en samenwerking met populaire online platforms.

• Nieuwe website

Om optimaal gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden van Google-advertenties is het belangrijk om onze website actueel en relevant te houden. Momenteel gebruiken we vooral onze social media kanalen voor het delen van actuele informatie en nieuwtjes. Het wordt steeds belangrijker om deze informatie ook op de website te plaatsen, zodat Google ernaar kan verwijzen. Ook geeft het merendeel van onze bezoekers aan juist onze website te raadplegen bij het plannen van hun bezoek.

In 2017 zijn we ons bewust geworden dat we tegen de grenzen qua technische mogelijkheden van onze huidige website aanlopen. Onze website is bijvoorbeeld niet responsive en daarmee niet geschikt om op een smartphone of tablet te raadplegen. Ook zijn er weinig mogelijkheden om op een aantrekkelijke manier beeldmateriaal te tonen, bijvoorbeeld in een fotocarrousel. We bieden onze bezoekers steeds vaker de mogelijkheid om via onze website voor activiteiten te reserveren, maar zij kunnen

niet direct online betalen. Het bieden van een iDeal-betalingsmogelijkheid is gebruiksvriendelijk voor onze bezoeker, maakt een reservering minder vrijblijvend en scheelt ons als organisatie allerlei betalingshandelingen op locatie.

Zowel de technische beperkingen van onze huidige website als de wens om de website steeds meer als bron van actuele informatie en nieuwtjes in te zetten, hebben ons doen besluiten om in 2018 een nieuwe website met geïntegreerde webshop te laten bouwen.

• Signing

In 2017 is het adres van De Vrijstaat veranderd in Hof van Monaco 3. Veel navigatiesystemen kennen dit adres niet en ook Google Maps had De Vrijstaat in 2017 lange tijd op de verkeerde locatie gepositioneerd. Gelukkig hebben we met de komst van basisschool Onder de Bogen een duidelijk herkenningspunt gekregen, waar naartoe we onze bezoekers kunnen laten navigeren. De parkeerplaatsen bij deze buur bevinden zich precies tussen onze beide locaties, waardoor bezoekers zowel het Gebouw als de boerderij eenvoudig kunnen bereiken.

Carine Suurmeijer: "Het leukste voor mij is natuurlijk dat I van de bankjes door mijn zoon en zijn vrienden ontworpen."

(Bron: crowdfunding Ik Zit Op Kunst op www.voordekunst.nl)

Toch valt er zeker nog winst te behalen qua zichtbaarheid van De Vrijstaat in het veranderende landschap van het Leidsche Rijn Centrum. Zodoende hebben wij aan de kinderen van onze KunstAcademie en hun meester-kunstenaar Eline Janssens gevraagd om landmarks te ontwerpen, die De Vrijstaat zichtbaarder moeten maken in het landschap. Zij bedachten het kunstwerk Ik Zit op Kunst, bestaande uit banken met keramieken tegels, kleurrijke masten en aansprekende banieren. Deze landmarks komen op strategische plekken op het terrein van De Vrijstaat, waardoor bezoekers onze locatie van verre zien liggen en onze verschillende locaties visueel met elkaar worden verbonden. Dankzij een succesvolle crowdfunding via platform VOORDEKUNST zal dit kunstwerk in het voorjaar van 2018 daadwerkelijk worden gerealiseerd.

• Zichtbaar op andere locaties

Een prioriteit in 2017 was om meer op andere locaties zichtbaar te zijn en zo nieuwe doelgroepen te bereiken. Dit hebben we gerealiseerd door o.a. tijdens culturele zondagen samen te werken met de Openbare Bibliotheek Utrecht en zo workshops te kunnen aanbieden in de binnenstad van Utrecht. Ook hebben we aan het begin

van het culturele seizoen deelgenomen aan meerdere Uitmarkten (in Castellum Hoge Woerd en op de Maliebaan). Jochen Lange heeft als Kunstenaar in Huis een aantal van deze workshops gegeven, zodat het publiek meteen kon kennismaken met een belangrijk aspect van de werkwijze van De Vrijstaat.

In december hebben we een huiskamer van de toekomst op de Neude ingericht als onderdeel van het KNUS-festival. Dit festival werd georganiseerd door Utrecht Marketing en bestond o.a. uit zes huiskamers (van bijv. De Vrijstaat en het Café Theater Festival) en verschillende markten (zoals de Zelfgemaakte markt). Deelname bood ons de kans om ons komende programma, de digitale werkplaats ROBOTS, zowel offline als online breed te promoten.

De Vrijstaat KunstKermis is de meest succesvolle activiteit op locatie in 2017. In drie dagen tijd hebben we tijdens de Showman's Fair op het Berlijnplein meer dan 1200 bezoekers ontvangen. Dit waren niet alleen ouders en familie van de kinderen die deelnamen aan onze kunstvakantieweek, maar ook een heleboel nieuwe bezoekers. Sommigen kwamen gericht voor onze kunstkermis, anderen ontdekten onze bijzondere attracties bij toeval.

Bijv. na een bezoek aan de aangrenzende bioscoop CineMec of voorafgaand aan een voorstelling in één van de andere tenten van de Showman's Fair. Met deze driedaagse activiteit hebben we toch het door ons zo gewenste brede publieksevenement kunnen realiseren. In het beleidsplan waren die gepland als het Pop-up festival (twee per jaar), een programmaonderdeel dat we hebben moeten laten vallen omdat De Vrijstaat niet het volledig aangevraagde subsidiebedrag toegewezen heeft gekregen.

6.2 Publieksbereik

	Bezoekers & deelnemers	Begroot	
TOTAAL BEREIK	9.933	7.713	
Exposities	1.944	1.328	
Reguliere bezoeken	939		
Schoolbezoeken	1.005		
Voorstellingen	2.181	1.880	
Festival De Vrijstaat KunstKermis	1.200		
Openbare voorstellingen De Nacht van de Kakkerlak	306		
Schoolvoorstellingen De Nacht van de Kakkerlak	675		
Schoolgebonden activiteiten	1.626	1.615	
Theater - educatie & talentontwikkeling	749		
Exposities - lessen in de klas	877		
Programma's	1.646	1.740	
De Vrijstaat KunstAcademie (incl. eindpresentaties)	788		
Kunstvakantieweek	315		
Workshops op locatie	543		
Overige activiteiten	2.536	1.150	
Kinderfeestjes	310		
Verhuur/locatiegebruikers	2.226		
Website			
Bezoeken website totaal	25.000	21.500	
Unieke bezoekers	19.410	15.600	

Carine Suurmeijer: "De Vrijstaat is een hele leuke plek voor kinderen om met beeldende kunst bezig te zijn. Het is niet voorgekauwd, de kinderen kunnen echt hun eigen ideeën in rust uitwerken. Mijn zoon zit hier al een aantal jaren op kunst en heeft er heel erg veel plezier in."

(bron: facebook)

• Ontwikkeling bezoekerscijfers

In 2017 hebben we significant meer bezoekers ontvangen dan we on ons jaarplan hadden voorzien. Ook zien we een flinke stijging in het totaal aantal bezoekers ten opzichte van het voorgaande jaar: 9.933 in 2017 tegenover 8.891 in 2016.

De exposities Animatiestudio Vrijstaat en PopUp werden beide goed bezocht: totaal 2.821 bezoeken, zowel wat betreft de reguliere bezoeken als de schoolbezoeken. Hoewel de expo's in principe ook geschikt zouden kunnen zijn voor de brugklassen van het voortgezet onderwijs, hebben zich dit jaar daarvoor geen klassen gemeld.

Het aantal bezoekers dat minifestival De Vrijstaat Kunst-Kermis, bezocht, was boven verwachting. We hebben hier ook veel bezoekers ontmoet die nog niet eerder met De Vrijstaat hadden kennisgemaakt, precies zoals onze opzet was.

De Kunstvakantieweek was met 45 deelnemers helemaal volgeboekt.

Het aantal voorstellingbezoeken van de theaterproductie bleef achter bij voorgaande jaren. Werd de voorstelling

in voorgaande jaren bezocht door alle leerlingen van het Amadeus Lyceum, in 2017 koos de school ervoor om alleen met de tweedeklassers te komen. Het talentontwikkelingstraject dat bij de voorstelling hoort, was met 24 deelnemers goed bezet.

De Vrijstaat KunstAcademie had gemiddeld 20 cursisten. In de zomer nam een aantal oudgedienden, die de academie drie jaar bezocht hadden, afscheid (met 9 deelcertificaten op zak!). Vanaf september 2017 presenteren we De Vrijstaat KunstAcademie nadrukkelijk als een jaartraject (dat je meerdere jaren achter elkaar kunt volgen). We hopen dat dit de instroom van nieuwe cursisten zal stimuleren.

Ons voornemen om meer buiten De Vrijstaat zichtbaar te zijn door middel van openbare workshops op locaties elders in de stad, heeft geleid tot een aantal goed bezochte workshops op culturele zondagen als het Uitfeest en Alles Kids en het nieuwe KNUS festival. Dit was mede mogelijk door de Kunstenaar in Huis, die we konden inzetten om De Vrijstaat op op andere locaties te vertegenwoordigen.

De kinderfeestjes zaten in 2017 in de lift. Ongetwijfeld speelt hierin mee dat onze locatie weer beter zichtbaar en bereikbaar wordt. Er zijn in 2017 34 feestjes gevierd op De Vrijstaat. Vooral het animatiefeestje was favoriet (bezoekers zijn opgeteld bij 'bezoeken expo', als het feestje ook daadwerkelijk een bezoek aan de expo inhield). Ook werd er in 2017 veel gebruik gemaakt van onze mooie werkplek door derden, zoals de Sharing Arts Society die kantoor hield op De Vrijstaat en veel workshops organiseerde, andere partijen die een ruimte huurden, en groepen jongeren die wij om niet werkruimte ter beschikking hebben gesteld. In totaal ging het om ruim 2.000 bezoeken, een verhoging van 60% ten opzichte van 2016.

• Website

In totaal kreeg onze website ruim 25.000 online bezoeken (19.410 unieke bezoekers), bijna een verdubbeling ten opzichte van 2016 (14.148 bezoeken, 10.013 unieke bezoekers), voor een deel te danken aan de Google Advertising campagnes waarmee we in november zijn gestart.

• Social Media

Facebook: in 2017 zijn we gegroeid van 1470 volgers naar 1711 volgers en hebben we 1791 likes. We zien pieken in deze groei tijdens onze exposities Animatiestudio Vrijstaat (februari/maart) en PopUp (september/oktober). 75% van onze Facebook-fans zijn vrouw en het merendeel (28%) is tussen de 35 en 44 jaar oud.

Twitter: de beste maand in 2017 was augustus met ruim 8000 weergaven voor onze tweets over De Vrijstaat Kunst-Kermis. In andere maanden varieert het aantal weergaven van 2000 tot 4500. Eind 2017 hebben we ruim 1500 volgers. Instagram: in 2017 zijn we een tweede Instagram-account gestart waarop stagiaires van De Vrijstaat geven een kijkje achter de schermen van een stage op De Vrijstaat. Dit middel gaat ons naar verwachting helpen bij het werven van nieuwe stagiaires.

